

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ด้วยวิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ด็อกซ์ ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนร่มเกล้า พุทธศักราช 2553

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

- 1.1 คำอธิบายรายวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
- 1.2 โครงสร้างรายวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
- 1.3 สาระสำคัญในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
- 1.4 วิสัยทัศน์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
- 1.5 พันธกิจกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
- 1.6 เป้าประสงค์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
- 1.7 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน
- 1.8 คุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 1.9 คุณภาพผู้เรียน
- 1.10 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
- 1.11 เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษา
- 1.12 การให้ระดับผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2. การอ่าน

- 2.1 ความหมายของการอ่าน
- 2.2 ความหมายของความเข้าใจในการอ่าน
- 2.3 องค์ประกอบที่สำคัญต่อการอ่านเพื่อความเข้าใจ
- 2.4 ระดับความเข้าใจในการอ่าน
- 2.5 การวัดและประเมินผลการอ่าน

3. หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์

3.1 ความเป็นมาของวิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์

3.2 จิตวิทยาเกี่ยวกับภาษาและการคิดที่สัมพันธ์กับวิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์

3.3 วิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์

4. แผนผังความคิด

4.1 ความหมายของแผนผังความคิด

4.2 หลักและขั้นตอนในการสร้างแผนผังความคิด

4.3 ประโยชน์ของแผนผังความคิด

5. เจตคติ

5.1 ความหมายของเจตคติ

5.2 ลักษณะของเจตคติ

5.3 องค์ประกอบของเจตคติ

5.4 ประโยชน์ของเจตคติ

5.5 การปลูกฝังและปรับเปลี่ยนเจตคติ

5.6 เจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษ

5.7 หลักการวัดเจตคติ

5.8 เครื่องมือวัดเจตคติและการสร้างแบบวัดเจตคติ

6. ประสิทธิภาพของเครื่องมือ

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยในประเทศ

7.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนร่มเกล้า พุทธศักราช 2553

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

ในสังคมโลกปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนโลก และตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก นำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่างๆ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น เรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี การคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศ และใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้ รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆ ได้ง่ายและกว้างขึ้น และมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 220)

1. คำอธิบายรายวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ใช้ภาษา น้ำเสียง กริยาท่าทางเหมาะสมตามมารยาททางสังคม เพื่อสื่อสารในสถานการณ์จำลอง สถานการณ์จริงทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ตลอดจนจนใช้ภาษาในการค้นคว้า รวบรวมข้อมูลความรู้สาขาวิชาต่างๆ โดยปฏิบัติตามคำสั่ง คำขอร้อง คำแนะนำ คำชี้แจงง่ายๆ ระบุหัวข้อ สื่อที่ไม่ใช่ความเรียง แผนภูมิ บ้าย สัญลักษณ์ และที่เป็นความเรียงประเภทสิ่งพิมพ์ ฉลากสินค้าโฆษณา เว็บไซต์ บทสนทนา เพลง นิทาน บทความสั้นๆ ที่อ่านและฟังในเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว อาหาร เครื่องดื่ม การซื้อขาย สุขภาพ อาชีพ ลมฟ้าอากาศ สิ่งแวดล้อม ออกเสียงข้อความ ข่าว ประกาศ และบทร้อยกรองสั้นๆ ถูกต้องตามหลักการอ่านออกเสียง สนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูล ใช้คำขอร้อง ให้คำแนะนำ แสดงความต้องการ ขอ ตอปรับ ตอบปฏิเสธ การให้ความช่วยเหลือ แสดงความรู้สึก ความคิดเห็น และให้เหตุผลประกอบ ด้วยการใช้อำนาจ คำสั่ง คำขอร้องในการสื่อสารระหว่างบุคคล พูดและเขียนบรรยาย สรุปใจความสำคัญ แสดงความคิดเห็น โดยให้เหตุผลสั้นๆ เกี่ยวกับตนเองกิจวัตรประจำวัน ประสบการณ์ เข้าใจมารยาททางสังคม และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา เปรียบเทียบวัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ของไทย และของเจ้าของภาษา เข้าร่วมกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมตามความสนใจ มีทักษะการคิด ให้เหตุผล รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ (กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศโรงเรียนร่มเกล้า, 2553, หน้า 11)

2. โครงสร้างรายวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนร่มเกล้า ได้กำหนดโครงสร้างรายวิชาไว้ดังตาราง 1

ตาราง 1 โครงสร้างรายวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
1	What does he look like?	ต 1.1 ม.2/1 ม.2/3, ต 1.2 ม.2/1 ม. 2/4, ต 1.3 ม.2/1 ม.2/2, ต 2.1 ม. 2/1 ม.2/3, ต 2.2 ม.2/1, ต 3.1 ม. 2/1, ต 4.1 ม.2/1	Personal Identification	8	10
2	What's the matter?	ต 1.1 ม.2/1 ม.2/2 ม.2/3 ม.2/4, ต 1.2 ม.2/1, ต 1.3 ม.2/1, ต 2.1 ม.2/1 ม.2/2, ต 2.2 ม.2/1 ม.2/2, ต 3.1 ม.2/1, ต 4.1 ม.2/1	Health	9	10
3	What can you do there?	ต 1.1 ม.2/1 ม.2/2 ม.2/3 ม.2/4, ต 1.2 ม.2/1 ม.2/3, ต 1.3 ม.2/3, ต 2.1 ม.2/1 ม.2/2, ต 2.2 ม.2/1 ม.2/2, ต 3.1 ม.2/1, ต 4.1 ม.2/1, ต 4.2 ม.2/2	Free Time and Entertainment	9	10

ตาราง 1 (ต่อ)

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	หน้า หน้า คะแนน
4	What are you going to do?	ต1.1 ม.2/1 ม.2/2 ม.2/3ม.2/4,ต1.2 ม.2/1ม.2/3ม.2/5, ต1.3ม.2/3,ต2.1 ม.2/1 ม.2/2ม.2/3, ต2.2 ม.2/1ม.2/2, ต3.1 ม.2/1,ต.4.1 ม.2/1	Special Occasions	9	10
5	Who were they?	ต1.1 ม.2/1 ม.2/2 ม.2/3ม.2/4,ต1.2 ม.2/4ม.2/5, ต1.3 ม.2/1ม.2/2, ต2.1 ม.2/1, ต2.2 ม.2/1 ม.2/2,ต3.1 ม.2/1, ต.4.1 ม.2/1, ต4.2 ม.2/1	Famous People	9	10
6	What did they do yesterday?	ต1.1 ม.2/2 ม.2/4, ต1.2 ม.2/1ม.2/4, ต1.3ม.2/1, ต2.1ม. 2/1, ต2.2 ม.2/1ม. 2/2, ต3.1 ม.2/1, ต.4.1	Biography	8	10
รวมเวลาเรียน 60 ชั่วโมง จำนวน 1.5 หน่วยกิต					

3. สาระสำคัญในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศ สื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก และสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

ภาษาเพื่อการสื่อสาร การใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็น ตีความ นำเสนอข้อมูล ความคิดรวบยอดและความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างเหมาะสม

ภาษาและวัฒนธรรม การใช้ภาษาต่างประเทศตามวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ความสัมพันธ์ ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับวัฒนธรรมไทย และนำไปใช้อย่างเหมาะสม

ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น การใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน

ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก การใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ชุมชน และสังคมโลก เป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ ประกอบอาชีพ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 221)

4. วิสัยทัศน์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

ส่งเสริม เพิ่มทักษะทางภาษา พัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพในการเป็นพลโลก มีวิสัยทัศน์ กว้างไกล มีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยใช้ภาษาต่างประเทศ เป็นสื่อ ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา โดยยังคงภาคภูมิใจในภาษาและวัฒนธรรมไทย และสามารถนำความรู้ไปใช้ศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น

(กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศโรงเรียนร่มเกล้า, 2553, หน้า 4)

5. พันธกิจกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนร่มเกล้า พุทธศักราช 2553 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มีพันธกิจที่กำหนดไว้ 7 ข้อ ดังนี้

- 1) ส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานสากล
- 2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก
- 3) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ และความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารกับชาวต่างประเทศ
- 4) ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และฝึกฝนอย่างจริงจังจนคล่องแคล่ว
- 5) ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ภาษาอย่างมีมารยาท ถูกต้องตามกาลเทศะ บุคคล และแบบแผนวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา
- 6) ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้วิชาอื่นๆ ได้
- 7) ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อ (กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศโรงเรียนร่มเกล้า, 2553, หน้า 2)

6. เป้าประสงค์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ และความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารกับชาวต่างประเทศ อย่างมีมารยาท ถูกต้องตามกาลเทศะ บุคคล และแบบแผนวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา รักการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศได้ นอกจากนี้กระบวนการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ยังมุ่งเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์กว้างไกล เกิดความมั่นใจในการสื่อสารกับชาวต่างประเทศ เกิดเจตคติที่ดีต่อภาษาและวัฒนธรรมต่างประเทศ โดยยังคงความภาคภูมิใจในภาษาและวัฒนธรรมไทยตามค่านิยมที่คาดหวังให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน คือ

- 1) มีความมั่นใจในการใช้ภาษาสื่อสารกับชาวต่างประเทศ
- 2) ใช้ภาษาอย่างมีมารยาท ถูกต้องตามกาลเทศะและบุคคล
- 3) รักการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และฝึกฝนอย่างจริงจังจนคล่องแคล่ว
- 4) ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้วิชาอื่นๆ ได้

- 5) ประยุกต์ใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการพัฒนาบุคลิกภาพและการทำงาน
- 6) มีเหตุผลและตรรกะทางความคิด
- 7) มีวิจารณญาณในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนสื่อความ
- 8) มีประสิทธิภาพในการสื่อความตามกิจธุระและโอกาสต่างๆ
- 9) ใช้ภาษาถูกต้องตามแบบแผนวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา
- 10) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการผลิตผลงานทางภาษา (กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศโรงเรียนร่มเกล้า, 2553, หน้า 3)

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

โรงเรียนร่มเกล้า มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้น จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

- 1) ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผล และความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม
- 2) ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม
- 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักการและเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ปัญหาและการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม
- 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดี

ระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสม และมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 6)

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

โรงเรียนร่มเกล้า มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ดังนี้

- 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- 2) ซื่อสัตย์สุจริต
- 3) มีวินัย
- 4) ใฝ่เรียนรู้
- 5) อยู่อย่างพอเพียง
- 6) มุ่งมั่นในการทำงาน
- 7) รักความเป็นไทย
- 8) มีจิตสาธารณะ
- 9) มีความกตัญญู

(กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศโรงเรียนร่มเกล้า, 2553, หน้า 3)

9. คุณภาพผู้เรียน

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1) ปฏิบัติตามคำขอร้อง คำแนะนำ คำชี้แจง และคำอธิบายที่ฟังและอ่าน อ่านออกเสียงข้อความ ข่าว โฆษณา นิทาน และบทร้อยกรองสั้นๆ ถูกต้องตามหลักการอ่าน ระบุ/เขียนสื่อที่ไม่ใช่ความเรียงรูปแบบต่างๆ สัมพันธ์กับประโยคและข้อความที่ฟังหรืออ่าน เลือก/ระบุหัวข้อเรื่อง ใจความสำคัญ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่างๆ พร้อมทั้งให้เหตุผลและยกตัวอย่างประกอบ

2) สนทนาและเขียนโต้ตอบข้อมูลเกี่ยวกับตนเองและเรื่องต่างๆ ใกล้ตัว สถานการณ์ ข่าว เรื่องที่อยู่ในความสนใจของสังคมและสื่อสารอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม

ใช้คำขอร้อง คำชี้แจง และคำอธิบาย ให้คำแนะนำอย่างเหมาะสม พูดและเขียนแสดงความต้องการ เสนอและให้ความช่วยเหลือ ตอบรับและปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือ พูดและเขียนเพื่อขอและให้ข้อมูล บรรยาย อธิบาย เปรียบเทียบ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังหรืออ่านอย่างเหมาะสม พูดและเขียนบรรยายความรู้สึกและความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ กิจกรรม ประสบการณ์ และข่าว/เหตุการณ์ พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบอย่างเหมาะสม

3) พูดและเขียนบรรยายเกี่ยวกับตนเอง ประสบการณ์ ข่าว/เหตุการณ์/เรื่อง/ประเด็นต่างๆ ที่อยู่ในความสนใจของสังคม พูดและเขียนสรุปใจความสำคัญ/แก่นสาระหัวข้อเรื่องที่ได้จากการวิเคราะห์เรื่อง/ข่าว/เหตุการณ์/สถานการณ์ที่อยู่ในความสนใจ พูดและเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม ประสบการณ์ และเหตุการณ์ พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบ

4) เลือกใช้ภาษา น้ำเสียง และกิริยาท่าทางเหมาะกับบุคคลและโอกาส ตามมารยาทสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา อธิบายเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ขนบธรรมเนียมและประเพณีของเจ้าของภาษา เข้าร่วม/จัดกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมตามความสนใจ

5) เปรียบเทียบ และอธิบายความเหมือนและความแตกต่างระหว่างการออกเสียงประโยคชนิดต่างๆ และการลำดับคำตามโครงสร้างประโยคของภาษาต่างประเทศและภาษาไทย เปรียบเทียบและอธิบายความเหมือนและความแตกต่างระหว่างชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับของไทย และนำไปใช้อย่างเหมาะสม

6) ค้นคว้า รวบรวม และสรุปข้อมูล/ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นจากแหล่งการเรียนรู้ และนำเสนอด้วยการพูดและการเขียน

7) ใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์จริง/สถานการณ์จำลองที่เกิดขึ้นในห้องเรียน สถานศึกษา ชุมชน และสังคม

8) ใช้ภาษาต่างประเทศในการสืบค้น/ค้นคว้า รวบรวม และสรุปความรู้/ข้อมูลต่างๆ จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ เผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารของโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น เป็นภาษาต่างประเทศ

9) มีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ (เน้นการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน) สื่อสารตามหัวเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อม อาหาร เครื่องดื่ม เวลาว่าง

และนันทนาการ สุขภาพและสวัสดิการ การซื้อ-ขาย ลมฟ้าอากาศ การศึกษาและอาชีพ การเดินทางท่องเที่ยว การบริการ สถานที่ ภาษา และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภายในวงคำศัพท์ประมาณ 2,100-2,250 คำ (คำศัพท์ที่เป็นนามธรรมมากขึ้น)

10) ใช้ประโยคผสมและประโยคซับซ้อน (Complex Sentences)

สื่อความหมายตามบริบทต่างๆ ในการสนทนาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 224-225)

10. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการ คือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนร่วมเกล้าพุทธศักราช 2553 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

1) การประเมินระดับชั้นเรียน เป็นการวัดและประเมินผลที่อยู่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนดำเนินการเป็นปกติและสม่ำเสมอ ในการจัดการเรียนการสอน ใช้เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลาย เช่น การซักถาม การสังเกต การตรวจการบ้าน การประเมินโครงงาน การประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน แฟ้มสะสมงาน การใช้แบบทดสอบ ฯลฯ โดยผู้สอนเป็นผู้ประเมินเองหรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน ผู้ปกครองร่วมประเมิน ในกรณีที่ไม่มีผ่านตัวชี้วัดให้มีการสอนซ่อมเสริม

การประเมินระดับชั้นเรียนเป็นการตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการ ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ อันเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด มีสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงและส่งเสริมในด้านใด

นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลให้ผู้สอนใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนของตนด้วย ทั้งนี้โดยสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

2) การประเมินระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินที่สถานศึกษาดำเนินการ เพื่อตัดสินผล การเรียนของผู้เรียนเป็นรายปี/รายภาค ผลการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ว่าส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามเป้าหมายหรือไม่ ผู้เรียนมีจุดพัฒนาในด้านใด รวมทั้งสามารถนำผลการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับชาติ ผลการประเมินระดับสถานศึกษา จะเป็นข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการปรับปรุงนโยบาย หลักสูตร โครงการ หรือวิธีการ จัดการเรียนการสอน ตลอดจนเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาและการรายงานผลการจัด การศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน

3) การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนใน ระดับเขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ตามภาวะความรับผิดชอบ สามารถดำเนินการโดยประเมินคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ด้วยข้อสอบมาตรฐานที่จัดทำและดำเนินการโดยเขตพื้นที่การศึกษา หรือด้วยความร่วมมือ กับหน่วยงานต้นสังกัด ในการดำเนินการจัดสอบ นอกจากนี้ยังได้จากการตรวจสอบ ทบทวนข้อมูลจากการประเมินระดับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

4) การประเมินระดับชาติ เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติตาม มาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาต้องจัดให้ ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้ารับการประเมิน ผลจากการประเมินใช้เป็นข้อมูลในการ เปรียบเคียงคุณภาพการศึกษาในระดับต่างๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพ การจัดการศึกษา ตลอดจนเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศ

ข้อมูลการประเมินในระดับต่างๆ ข้างต้น เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในการ ตรวจสอบทบทวนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ถือเป็นภาวะความรับผิดชอบต่อสถานศึกษาที่ จะต้องจัดระบบดูแลช่วยเหลือ ปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็ม

ตามศักยภาพบนพื้นฐานความแตกต่างระหว่างบุคคลที่จำแนกตามสภาพปัญหาและความต้องการ ได้แก่ กลุ่มผู้เรียนทั่วไป กลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาด้านวินัยและพฤติกรรม กลุ่มผู้เรียนที่ปฏิเสธโรงเรียน กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มพิการทางร่างกายและสติปัญญา เป็นต้น ข้อมูลจากการประเมินจึงเป็นหัวใจของสถานศึกษาในการดำเนินการช่วยเหลือผู้เรียนได้ทันทั่วถึง ปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและประสบความสำเร็จในการเรียน

สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จะต้องจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่เป็นข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 28)

11. เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษา

ในการตัดสินผลการเรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้น ผู้สอนต้องคำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนเป็นหลัก และต้องเก็บข้อมูลของผู้เรียนทุกด้านอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องในแต่ละภาคเรียน รวมทั้งสอนซ่อมเสริมผู้เรียนให้พัฒนาจนเต็มตามศักยภาพ

- 1) ตัดสินผลการเรียนเป็นรายวิชา ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนตลอดภาคเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมดในรายวิชานั้นๆ
- 2) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทุกตัวชี้วัด และผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
- 3) ผู้เรียนต้องได้รับการตัดสินผลการเรียนทุกรายวิชา
- 4) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมิน และมีผลการประเมินผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การพิจารณาเลื่อนชั้นทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ถ้าผู้เรียนมีข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อย และสถานศึกษาพิจารณาเห็นว่าสามารถพัฒนาและสอนซ่อมเสริมได้ ให้อยู่ในดุลพินิจของสถานศึกษาที่จะผ่อนผันให้เลื่อนชั้นได้ แต่หากผู้เรียนไม่ผ่านรายวิชาจำนวนมาก และมีแนวโน้มว่าจะเป็นปัญหาต่อการเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น สถานศึกษาอาจตั้งคณะกรรมการพิจารณาให้เรียนซ้ำชั้นได้ ทั้งนี้ให้คำนึงถึงวุฒิภาวะและ

ความรู้ความสามารถของผู้เรียนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 30)

12. การให้ระดับผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ในการตัดสินเพื่อให้ระดับผลการเรียนรายวิชา ให้ใช้ตัวเลขแสดงระดับผลการเรียนเป็น 8 ระดับ การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น ให้ระดับผลการประเมินเป็นดีเยี่ยม ดี และผ่าน การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะต้องพิจารณาทั้งเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติกิจกรรมและผลงานของผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และให้ผลการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นผ่าน และไม่ผ่าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 31)

สรุปจากการศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนร่มเกล้า กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่กำหนดไว้ เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

การอ่าน

1. ความหมายของการอ่าน

นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญหลายท่านได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ดังนี้
 มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์ (2549, หน้า 18) กล่าวว่า การอ่าน หมายถึง กระบวนการที่ผู้อ่านรับรู้ข่าวสารซึ่งเป็นความรู้ ความคิด ความรู้สึกและความคิดเห็นที่ผู้เขียนถ่ายทอดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร การที่ผู้อ่านจะเข้าใจสารมากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความสามารถในการใช้ความคิด

สมุทฺธ เซ็นเซาวิช (2551, หน้า 1) กล่าวว่า การอ่าน คือ การสื่อความหมายระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน และผ่านการรายงาน โดยการอ่านเปรียบเหมือนกับกระบวนการถอดรหัสบางอย่าง ตัวอักษรแต่ละตัวคือรหัสที่ได้ถูกจัดเรียงเรียงไว้อย่างมีระเบียบเพื่อแทนคำพูด ผู้ฟังต้องเรียนรู้ที่จะใช้สัญลักษณ์ในการเขียนและเรียงเรียงเข้าด้วยกันให้เหมาะสมและถูกต้องตามสิ่งที่ตนได้ยินขณะที่มีการพูดเกิดขึ้น

อารยา คำก้อน (2552, หน้า 19) ให้นิยามความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่านคือ การแปลความหมายตัวอักษรหรือสัญลักษณ์และฝึกฝนจนสามารถเข้าใจสิ่งที่อ่านได้ดีขึ้น

ลำลี รักสุทธิ (2553, หน้า 5) ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า คือ

การตีความ แปลความจากตัวอักษร ที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ออกมาเป็นข้อมูลความรู้
สู่การรับรู้ การเข้าใจของผู้อ่าน

Crawley (1995, pp. 14–15) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า
การอ่านเป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อน ซึ่งต้องใช้กระบวนการคิด ระลึกถึงคำต่างๆ ที่ทำ
ให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างความคิดกับสิ่งที่มองเห็น แล้วจึงสื่อความหมายจากสัญลักษณ์
ที่อ่าน

Nuttal, C. (1996, p. 2) กล่าวว่า การอ่าน หมายถึง ความสามารถของ
ผู้อ่านที่จะดึงเอาความหมายหรือใจความสำคัญของบทอ่านออกมาให้ได้ใกล้เคียงกับ
เจตนารมณ์ของผู้เขียนให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

Day & Bamford (1998, p. 12) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้คล้ายกันว่า
การอ่านเป็นการสร้างความหมายจากข้อความที่เขียนหรือพิมพ์ ซึ่งผู้อ่านจะต้องเข้าใจ
กระบวนการคิดเชื่อมโยงระหว่างข้อความ หรือข้อมูลที่อ่านกับความรู้และประสบการณ์
เดิมเพื่อให้สามารถเข้าใจความหมายที่ผู้เขียนต้องการสื่อได้อย่างถูกต้อง

Hesham Suleiman Alyousef (2006, p. 64) กล่าวว่า การอ่านเป็น
กระบวนการสื่อสารกันระหว่างผู้อ่านกับข้อความ ที่จะนำไปสู่ความคล่องแคล่วในการอ่าน
ซึ่งในกระบวนการนี้ผู้อ่านจะพยายามแปลความหมายโดยมีการใช้ความรู้อย่างหลากหลาย
ทั้งความรู้ด้านภาษาศาสตร์ หรือความรู้ในด้านต่างๆ

จากการให้ความหมายของนักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่าน
ดังกล่าว พอสรุปได้ว่า การอ่านคือ การเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่านโดยผ่าน
กระบวนการทางความคิดของสมอง สามารถแปลความ ตีความ ขยายความ โดยที่ผู้อ่าน
จะต้องมีความเข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนสื่อความเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านและ
ผู้เขียน โดยอาศัยตัวอักษรเป็นสื่อกลางในการสื่อสาร ซึ่งผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายที่
ผู้เขียนต้องการสื่อได้ โดยอาศัยกระบวนการทางสมองถอดรหัสตัวอักษรที่ถูกจัดเรียบเรียง
ไว้อย่างเป็นระเบียบแทนคำพูด ซึ่งประกอบด้วย การเห็นและการรับรู้ ประสบการณ์เดิม
ของผู้อ่านในการทำความเข้าใจกลุ่มคำ ประโยค ข้อความ เรื่องราวต่างๆ สามารถสรุป
เรื่องราวและประเมินผลสิ่งที่อ่านได้

2. ความหมายของความเข้าใจในการอ่าน

การอ่านเพื่อความเข้าใจนับว่าเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการอ่านมีจุดมุ่งหมาย
ที่แท้จริงคือมุ่งให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าผู้อ่านไม่เข้าใจสิ่งที่ตนอ่านก็นับว่า

การอ่านนั้นไม่มีประสิทธิภาพ การอ่านจึงต้องเน้นความเข้าใจเป็นพื้นฐานที่สำคัญ การอ่านอย่างเข้าใจจะช่วยให้ผู้อ่านรู้จักคิด สามารถตัดสินใจ แก้ปัญหา และวินิจฉัยเหตุการณ์ต่างๆในชีวิตประจำวันได้อย่างมีเหตุผล นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางการอ่านได้กล่าวถึงความหมายของการอ่านเพื่อความเข้าใจ ดังนี้

สมุทฺธ เซ็นเซาวิช (2551, หน้า 1) ได้กล่าวถึงการอ่านเพื่อความเข้าใจไว้ว่า คือ การสื่อความหมายระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน ผู้เขียนเป็นผู้ส่งสาร ผู้อ่านแสดงปฏิกิริยาตอบโต้และอาจตอบโต้กับผู้อื่นด้วย

Smith and Gay (1990, p. 7) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการสร้างความหมาย จากเนื้อหาของการเขียน เนื้อหาที่จะต้องสร้างความหมาย อาจจะเสนออยู่ในรูปของตัวอักษร ภาพ แผนที่ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ ซึ่งผู้อ่านต้องผสมผสานความหมายหลายอย่างเข้าด้วยกัน เช่น ความรู้ ในหัวข้อที่อ่าน ความรู้เรื่องไวยากรณ์ รวมถึงความรู้ลักษณะการใช้ภาษาในรูปแบบต่างๆ

Nuttal, C. (1996, p. 3) ได้ให้ความหมายของการอ่านเพื่อความเข้าใจไว้ว่าเป็นการอ่านเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการจากงานเขียน เป็นการอ่านเพื่อให้ได้สาร ซึ่งสารนั้นอาจเป็นข้อเท็จจริง ที่ทำให้เราสนุกสนาน ได้แนวคิดเกิดความรู้สึก เป็นต้น

Tyran Wright Butler (2007, p. 17) กล่าวว่า การอ่านเพื่อความเข้าใจเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นพร้อมกันระหว่างการดึงข้อมูลและการสร้างความหมาย โดยผ่านการสื่อสารและมีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหา

Wilhelm (2011 : online) ได้อธิบายไว้ว่า การอ่านเพื่อความเข้าใจ คือ กระบวนการที่ผู้อ่านสร้างความหมายจากการอ่าน อย่างกระตือรือร้น กล่าวคือ เป็นการอ่านที่ผู้อ่านไม่ได้มีฐานะเป็นฝ่ายรับความหมายในดับทหรือข้อความที่อ่าน แต่ผู้อ่านนั่นเองที่จะต้องเป็นผู้สร้างความหมายระหว่างการอ่าน

จากความหมายดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ความเข้าใจในการอ่าน เป็นการสื่อความหมายระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน ผู้เขียนเป็นผู้ส่งสาร ในขณะที่ผู้อ่านแสดงปฏิกิริยาตอบโต้ ซึ่งทำให้ผู้อ่านได้ความรู้ เกิดแนวคิดและเกิดความรู้สึกต่างๆ ด้วย

3. องค์ประกอบที่สำคัญต่อการอ่านเพื่อความเข้าใจ

ด้วยเหตุที่การอ่านมิใช่เพียงการอ่านออกเสียงได้ถูกต้องเท่านั้น ความเข้าใจในการอ่านนับเป็นจุดหมายหลักของการอ่าน การอ่านเพื่อความเข้าใจจะต้องอาศัยองค์ประกอบสำคัญๆ ดังที่นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวถึงดังต่อไปนี้

สมุทฺร เซ็นเซาวิช (2551, หน้า 103) กล่าวว่า ความเข้าใจในการอ่านมีองค์ประกอบที่สำคัญๆ พอสรุปได้ดังนี้

1. สามารถจดจำเรื่องราวส่วนใหญ่ที่อ่านมาแล้วได้ เมื่อถึงคราวจำเป็นที่ต้องการจะใช้ประโยชน์หรืออ้างอิงถึงก็ทำได้โดยไม่ยาก
2. สามารถจับใจความสำคัญๆ ได้ สามารถแยกแยะหรือระบุประเด็นหลักออกจากประเด็นย่อยที่ไม่จำเป็นหรือไม่สำคัญมากได้ สามารถประเมินได้ว่าอะไรบ้างที่ควรจะสนใจเป็นพิเศษหรือตัดทิ้งไปได้
3. สามารถตีความเกี่ยวกับเรื่องราวหรือข้อคิดเห็นที่อ่านมาแล้วได้ว่า มีนัยสำคัญหรือลึกซึ้งมากน้อยเพียงใด
4. สามารถสรุปลงความเห็นจากสิ่งที่ได้อ่านมาแล้วได้อย่างถูกต้อง มีเหตุผลและน่าเชื่อถือ
5. สามารถใช้วิจารณญาณของตนพิจารณาไตร่ตรองข้อสรุป หรือการอ้างอิงต่างๆ ของผู้เขียนได้อย่างถูกต้องและเป็นระบบ ไม่ลั้ลสน
6. สามารถถ่ายโอนหรือประสพประสานความรู้ที่ได้จากการอ่านกับประสบการณ์อื่นๆ ได้อย่างเหมาะสมตามกมลและเทศะ

อัญชัญ พิมุ (2552, หน้า 17) ได้สรุปว่า องค์ประกอบของการอ่านเพื่อความเข้าใจ คือ ภูมิหลังของประสบการณ์เป็นพื้นฐานสำคัญของการอ่าน ความพร้อมในด้านต่างๆ คุณลักษณะของผู้อ่านจะเป็นตัวบ่งชี้ความพร้อมในการเรียนรู้และการอ่าน นอกจากนี้สติปัญญามีส่วนสำคัญต่อความพร้อมและสัมฤทธิ์ผลในการอ่าน รวมไปถึงการมีสุขภาพที่ดีจะช่วยให้อ่านได้ดี ทั้งเรื่องการปรับตัวทางด้านอารมณ์และสังคม การที่จะประสพผลสำเร็จในการอ่าน ผู้อ่านจะต้องมีความรู้สึกลอยากรู้ อยากอ่าน นอกจากนี้การพัฒนาทักษะขั้นพื้นฐานของการอ่าน เช่น การใช้บริบท หรือความช่างเคียง เพื่อเดาความหมายจะทำให้อ่านได้เข้าใจด้านโครงสร้างประโยค และรูปแบบการเขียนก็มีผลต่อความเข้าใจในการอ่าน

Williams (1986, pp. 3-7) ได้สรุปองค์ประกอบที่สำคัญต่อการอ่านเพื่อความเข้าใจ ไว้ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับระบบที่เขียน (Knowledge of the Writing System) ทั้งในลักษณะที่เป็นลายมือเขียนและเป็นตัวพิมพ์ รวมทั้งความรู้ด้านการสะกดคำ การผสมคำ และการอ่านคำได้อย่างถูกต้อง

2. ความรู้เกี่ยวกับตัวภาษา (Knowledge of the Language) ผู้อ่านที่ประสบความสำเร็จในการอ่านต้องมีความรู้ในเรื่องรูปแบบของคำ การเรียบเรียงคำ โครงสร้าง และไวยากรณ์ของภาษาเป็นอย่างดี

3. ความสามารถในการตีความ (Ability to Interpret) ในการอ่านผู้อ่านต้องสามารถบอกถึงจุดมุ่งหมายของบทอ่านได้ นอกจากนี้ต้องเข้าใจวิธีการเรียบเรียงเนื้อหาให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประโยคต่างๆ และสามารถติดตามความคิดของผู้เขียนได้อีกด้วย

4. ความรู้รอบตัวของผู้อ่าน (Knowledge of the Word) ความรู้ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง กีฬา ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ ที่ผู้อ่านสามารถนำมาสัมพันธ์กับบทอ่านได้เพื่อสร้างความเข้าใจในการอ่าน

5. เหตุผลในการอ่านและวิธีการอ่าน (Reason for Reading and Reading Style) เหตุผลในการอ่านของผู้อ่านแต่ละคนย่อมแตกต่างกันไป เหตุผลและความต้องการในการอ่านนี้เองที่มีผลต่อการเลือกอ่าน ดังนั้นผู้อ่านจึงทราบว่าตนเองอ่านอะไร อ่านทำไม และจะอ่านอย่างไร

Miller, W.H. (1990, p. 2) กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญต่อกระบวนการอ่านเพื่อความเข้าใจว่า ประกอบไปด้วยสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. ช่วงสายตา (Eye Span) ประสาทตาเป็นสิ่งที่สำคัญในการจะรับภาพเข้าสู่สมอง ความรวดเร็วหรือช้าในการอ่านขึ้นอยู่กับระยะความกว้างของช่วงที่สายตาของเราจะเคลื่อนไปตามอักษรให้ต่อเนื่องเป็นตอนและเป็นบทในที่สุด

2. กระบวนการคิด (Thinking Process) การคิดคือ การแปลภาพตัวอักษรออกมาเป็นความหมาย และบุคคลมีความรับรู้เข้าใจได้ต่างกัน เนื่องจากมีกระบวนการคิดที่ต่างกัน

3. การเคลื่อนไหวของสายตา (Eye Movement) เป็นองค์ประกอบทางสรีระเบื้องต้นที่จะช่วยฝึกความเร็วในการอ่าน

Woolfolk, A.E. (1990, pp. 254 – 255) ได้ให้ความเห็นว่า องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ผู้อ่านอ่านได้อย่างเข้าใจ คือ ความสามารถของผู้อ่านในการตระหนักรู้ (Awareness) ถึงกลวิธีที่ต้องใช้ในการทำความเข้าใจกับบทอ่าน ซึ่งได้แก่

1. การอ่านเอาความหมายโดยรวมของบทอ่าน

2. การใช้อัตราเร็วในการอ่านให้เหมาะกับบทอ่าน
3. การรู้จักเลือกหาใจความสำคัญของบทอ่าน
4. การใช้ความรู้เกี่ยวกับคำเชื่อมประโยคว่าขัดแย้งหรือคล้ายตามหรือเป็นเหตุเป็นผลกัน
5. การนำความรู้เดิมมาใช้กับบทอ่าน
6. การใช้บริบทในการตีความหมาย
7. การใช้ความรู้เกี่ยวกับกลวิธีต่างๆ ที่จะช่วยแก้ไขความไม่เข้าใจที่เกิดขึ้น

Ryder and Graves (1994, pp. 16–19) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบในการอ่านเพื่อความเข้าใจไว้ดังนี้

1. ประสบการณ์เดิม (Schemata) คือกลุ่มของความรู้เดิมที่อยู่ในความทรงจำและถูกนำมาใช้เมื่อเราพยายามที่จะทำความเข้าใจเรื่องราวต่างๆ ประสบการณ์เดิมนี้อาจเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นไปเมื่อได้รับข้อมูลใหม่หรือสร้างประสบการณ์ใหม่ขึ้นมา ประสบการณ์เดิมนี้อาจเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญที่สุดในการทำความเข้าใจเนื้อหา
2. กลวิธีควบคุมการเรียนรู้ (Metacognition) คือ การตระหนักในการใช้กลวิธีการอ่านที่จะช่วยในการทำความเข้าใจเรื่องที่อ่าน ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนใช้ความคิดของตนเอง กลวิธีควบคุมการเรียนรู้ไม่ใช่เป็นเพียงแต่การเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของผู้อ่านเข้ากับเรื่องที่อ่านเท่านั้น แต่ผู้เรียนยังจะต้องรู้ว่ากลวิธีต่างๆ เหล่านี้สัมพันธ์กับประสบการณ์เดิมและเรื่องที่อ่านอย่างไร จะใช้กลวิธีในการอ่านเมื่อไรและอย่างไร
3. กระบวนการรวบรวมข้อมูล (Information Processing) คือการรวบรวมเลือกจัดระบบ เก็บ แกะไข และเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ กระบวนการนี้จะต้องเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติในขณะที่อ่าน

จากความคิดเห็นของนักการศึกษาที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การอ่านกับความเข้าใจมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันและกันจนมิอาจแยกออกจากกันได้ การอ่านเพื่อความเข้าใจต้องมีองค์ประกอบที่มีผลต่อความสามารถในการอ่านของผู้เรียนหลายประการด้วยกัน เช่น ความรู้ความสามารถทางภาษา ความสามารถในการตีความ จับใจความสำคัญ การใช้วิจารณญาณ ความรู้หรือประสบการณ์เดิม ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้จะเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลให้การอ่านมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. ระดับความเข้าใจในการอ่าน

ระดับความเข้าใจในการอ่านขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญา ความรู้ความสามารถทางภาษา ความรู้ทั่วไป หรือประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญในการอ่านหลายท่านได้กล่าวถึง และแบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านแตกต่างกันออกไปดังนี้

สมุทฺร เซ็นเซาวิช (2551, หน้า 73) กล่าวว่า ความเข้าใจในการอ่าน มี 2 ประเภท คือ

1. ความเข้าใจแบบทันที (Receptive comprehension) เป็นความเข้าใจที่ต้องอาศัยการรู้ความหมายของคำศัพท์ต่างๆ ที่ผู้เขียนใช้เป็นส่วนใหญ่ ต้องรู้คำศัพท์ต่างๆ มากพอ จะต้องเข้าใจความหมายที่สำคัญๆ ของสำนวนและประโยคต่างๆ ที่ผู้เขียนใช้ ขณะที่อ่านจะต้องมีสมาธิแน่วแน่ จึงจะเข้าใจสิ่งที่อ่านได้โดยตลอด

2. ความเข้าใจแบบไตร่ตรอง (Reflective comprehension) คือความเข้าใจที่ต้องอาศัยความรู้ ทักษะ และความสามารถในหลายๆ ด้านเป็นหลักใหญ่ เพื่อที่จะได้นำมาใช้เป็นเครื่องช่วยทำความเข้าใจต่างๆ ได้ถูกต้องตามจุดมุ่งหมาย (Purpose) ของผู้เขียนว่าต้องการจะให้ความเพลิดเพลิน อธิบาย ชี้แจง สั่งสอน หรือชักจูง นอกจากนี้จะต้องพิจารณาและไตร่ตรองหาข้อสรุป (Conclusion) ให้เป็นไปตามความนึกคิดที่ผู้เขียนต้องการ ความเข้าใจแบบนี้จะต้องพึงเหตุผล อาศัยการเปรียบเทียบระหว่างประสบการณ์ต่างๆ หรือสิ่งที่ได้เคยพบเห็นมาแล้วในชีวิตเป็นสำคัญ

Miller, W.H. (1990, pp. 4-7) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านออกเป็น 4 ระดับ คือ

1. ระดับการแปลความ (Textually Explicit Comprehension) เป็นระดับที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจความในสิ่งที่ผู้เขียนนำเสนอไว้ในบทอ่านอย่างตรงไปตรงมา ผู้อ่านที่มีความสามารถในระดับนี้จะสามารถระบุความคิดหลัก ความคิดรองของเรื่อง หรือจัดเรียงลำดับเหตุการณ์ หัวข้อเรื่องต่างๆ ในบทอ่านได้

2. ระดับการตีความ (Textually Implicit Comprehension) เป็นระดับที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนไม่ได้นำเสนอไว้ในบทอ่านอย่างตรงไปตรงมา โดยที่ผู้อ่านจะต้องใช้เหตุผล ความรู้ความเข้าใจของตนมาช่วยตัดสินใจทำความเข้าใจข้อมูลในบทอ่าน ผู้อ่านที่มีความสามารถในระดับนี้สามารถที่จะตอบคำถามเชิงอ้างอิงได้ สามารถสรุปและทำนายเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นต่อไปรวมทั้งรับรู้ถึง อารมณ์ ความคิดได้

3. ระดับการวิเคราะห์ สรุปความ (Critical Reading) เป็นระดับ

ความสามารถในการวิเคราะห์ตีความ และประเมินเนื้อหาที่อ่าน โดยสามารถแยกความแตกต่างของข้อมูลที่ปรากฏในเนื้อหาที่อ่านได้ว่า อะไรคือข้อเท็จจริงและอะไรเป็นเพียงความคิดเห็นของผู้เขียนและสามารถเปรียบเทียบเนื้อหาที่อ่านกับข้อมูลที่พบจากแหล่งอื่นๆ ได้ ตลอดจนเข้าใจภาษาเชิงอุปมาอุปไมยที่ผู้เขียนได้นำเสนอไว้ ผู้อ่านจะต้องใช้ความรู้ และประสบการณ์เดิมที่มีอยู่เข้ามาเชื่อมโยงกับสิ่งที่พบในบทอ่าน เพื่อทำการสังเคราะห์เนื้อหาในบทอ่านนั้นๆ

4. ระดับความคิดสร้างสรรค์ (Scripturally Implicit Comprehension) เป็นความเข้าใจระดับสูงที่ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาที่อ่าน นอกเหนือจากสิ่งที่ผู้เขียนได้นำเสนอไว้ ผู้อ่านจะต้องใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ เข้ามาเชื่อมโยงกับสิ่งที่พบในบทอ่าน เพื่อทำการสังเคราะห์เนื้อหาในบทอ่านนั้นๆ

Rubin, D. (1993, pp. 195–197) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่าน โดยดัดแปลงจากระดับความเข้าใจของ Nila Banton Smith's taxonomy ออกเป็น 4 ระดับ ซึ่งเหมือนกับระดับความเข้าใจของนักการศึกษาทั้ง 4 คน ข้างต้น แต่เพิ่มระดับความเข้าใจขั้นวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical reading) อีก 1 ระดับ รวมเป็น 4 ระดับ ซึ่งตรงกับระดับความเข้าใจในการอ่านที่กรมวิชาการ (2544, หน้า 21) กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

1. ระดับความเข้าใจตามตัวอักษร (Literal comprehension) ถือเป็นความเข้าใจขั้นพื้นฐาน เป็นการแปลความหมายตัวอักษรที่ปรากฏ ผู้อ่านสามารถเข้าใจเรื่องราวได้เพราะผู้เขียนได้เขียนแสดงไว้อย่างชัดเจน

2. ระดับความเข้าใจขั้นตีความ (Interpretation) เป็นการอ่านที่สูงกว่าระดับที่ 1 ผู้อ่านต้องเข้าใจความหมายของข้อความที่อ่านได้ลึกซึ้งกว่าระดับที่ 1 ผู้อ่านต้องแปลความหรือตีความสิ่งที่ผู้เขียนมิได้กล่าวไว้โดยตรง หากแต่เป็นความหมายที่แฝงอยู่ในเนื้อเรื่อง

3. ระดับความเข้าใจขั้นวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical reading) เป็นระดับการอ่านที่ผู้อ่านต้องมีพื้นฐานความสามารถเข้าใจความหมายระดับที่ 1 และที่ 2 อยู่ก่อนแล้ว ความเข้าใจในระดับนี้ ผู้อ่านต้องใช้ความคิดของตนมาช่วยวิเคราะห์ ตัดสิน ประเมินค่า สิ่งที่อ่านในด้านคุณภาพ คุณค่า และความถูกต้องเหมาะสม

4. ระดับความเข้าใจขั้นสร้างสรรค์ (Creative reading) เป็นขั้นการอ่านที่ต้องใช้ความคิดสูงกว่าความเข้าใจในระดับที่ 1, 2 และ 3 เป็นการอ่านที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความคิดใหม่ๆ สามารถสร้างจินตนาการได้กว้างไกล สามารถแสดงความคิดเห็นและ

แนวทางการแก้ปัญหา นอกเหนือจากในเรื่อง

Ruddell, M. (1997, pp. 68–69) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่าน ออกเป็น 3 ระดับคือ

1. ระดับความเข้าใจตามตัวอักษร (Literal statements) เป็นระดับความเข้าใจขั้นพื้นฐาน คือ ผู้อ่านสามารถเข้าใจเรื่องราวผู้ที่เขียนเขียนไว้โดยตรง ตามอักษรที่ปรากฏในเนื้อหา
2. ระดับความเข้าใจขั้นตีความ (Interpretive statements) หมายถึง การที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายของข้อความที่อ่านได้ลึกซึ้งกว่าในระดับแรก ผู้อ่านต้องใช้การตีความสิ่งที่ผู้เขียนไม่ได้กล่าวไว้โดยตรงหากแต่เป็นความหมายที่แฝงอยู่ในเรื่อง
3. ระดับความเข้าใจขั้นประยุกต์ใช้ (Applied statements) ได้แก่ การอ่านที่ผู้อ่านได้นำเอาแนวคิดที่ได้จากบทอ่านไปประยุกต์ใช้ โดยเชื่อมโยงความรู้ หรือ ประสบการณ์เดิมผนวกเข้ากับความรู้ที่ได้จากบทอ่าน และนำเอาความคิดที่ได้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการอ่านนั้น ผู้อ่านต้องอาศัยความเข้าใจระดับตามตัวอักษรเพื่อเป็นพื้นฐานความเข้าใจในระดับอื่นๆ เมื่อเกิดความเข้าใจแล้ว ผู้อ่านจะต้องรู้จักการอ่านขั้นตีความ จับใจความสำคัญ สรุปความ วิเคราะห์วิจารณ์ จนถึงขั้นเกิดความคิดสร้างสรรค์ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้การแบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านของ Ruddel, M. (1997, pp. 68–69) เป็นแนวคิดในการพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย

5. การวัดและประเมินผลการอ่าน

ในการวัดและประเมินผลการอ่านนั้น ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

อัจฉรา วงศ์โสธร (2544, หน้า 154–155) ได้กล่าวถึงเกณฑ์ประเมินทักษะการอ่านพิจารณาได้ เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ เกณฑ์ที่กำหนดตามส่วนประกอบของภาษาแบบแยกย่อย และเกณฑ์ที่กำหนดตามความสามารถรวม มีรายละเอียดดังนี้

1. ความสามารถทางการอ่านที่เป็นเกณฑ์แบบย่อย ได้แก่
 - 1.1 ความรู้ในด้านคำศัพท์ หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจคำศัพท์และสำนวนต่างๆ
 - 1.2 ความรู้ในด้านไวยากรณ์ หมายถึง ความสามารถในการใช้ความรู้ด้านไวยากรณ์ ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับคำสรรพนาม ความเชื่อมโยงของเนื้อความ

เช่น การใช้คำสันธาน คำบุพบท การกำหนดหน้าที่ของภาษาว่าเป็นการขอร้อง เชื้อเชิญ หรือขออนุญาต เป็นต้น

2. ความสามารถทางการอ่านที่เป็นเกณฑ์แบบรวม ได้แก่

2.1 ความสามารถในการเรียงเรียงความ หมายถึง ความสามารถในการทำความเข้าใจบทอ่าน และสามารถตอบคำถามโดยเรียงเรียงถ้อยคำใหม่ให้ได้ใจความเดิมหรือสามารถตอบคำถามแบบเลือกตอบ และแบบเรียงลำดับข้อความได้โดยใช้ความรู้ในด้านคำศัพท์และความรู้ในด้านไวยากรณ์

2.2 ความสามารถในการอ่านข้อมูลที่เป็นรายละเอียด หมายถึง ความสามารถในการโยงรายละเอียดที่เกี่ยวข้องเข้ากับใจความสำคัญของเรื่องได้ว่าเป็นรายละเอียดต่างๆ

2.3 ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ หมายถึง ความสามารถในการระบุแก่นเรื่อง หัวเรื่อง และใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

2.4 ความสามารถในการวิเคราะห์และประเมินความสัมพันธ์ของเนื้อความและสุนทรียศาสตร์ของการใช้ภาษา หมายถึง ความสามารถในการทำความเข้าใจ วิเคราะห์ ประเมิน และในการประเมินความสามารถทางการอ่านนี้ สามารถใช้เกณฑ์ความสามารถแบบแยกย่อยหรือแบบรวมก็ได้ หรืออาจใช้เกณฑ์ทั้งสองแบบประยุกต์รวมกัน โดยใช้น้ำหนักเกณฑ์แบบรวมมากกว่าเกณฑ์แบบย่อย กล่าวได้ว่า การประเมินความสามารถทางการอ่านเพื่อความเข้าใจนั้น สามารถพิจารณาได้จากการที่ผู้อ่านมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน โดยสามารถตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง การตีความ การลำดับเหตุการณ์ วิเคราะห์ วิวิจารณ์ รวมทั้งสรุปบทอ่านได้โดยทั้งนี้การประเมินความสามารถทางการอ่านขึ้นอยู่กับความสามารถทางภาษาและประสบการณ์เดิมทางภาษาของผู้อ่าน ทั้งนี้สามารถใช้เครื่องมือได้หลายอย่าง ทั้งจากแบบทดสอบที่เป็นอัตนัย และแบบทดสอบที่เป็นปรนัย

มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์ (2548, หน้า 211-227) กล่าวว่า เพื่อให้การเรียนการสอนอ่านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย ครูควรประเมินความสามารถในการอ่านของนักเรียนด้านสำคัญต่างๆ ทั้งก่อนอ่าน ระหว่างอ่าน และหลังอ่าน ซึ่งจะทำให้ครูทราบแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขไม่ให้เกิดปัญหาทางการอ่านที่กว้างขึ้น วิธีการดำเนินการของครูในการประเมินความสามารถของนักเรียนที่สำคัญ มีดังนี้

1. การประเมินโดยใช้แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น (Informal Reading Inventory: IRI) (ก่อนอ่าน)

1.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป เพื่อตรวจสอบระดับการอ่านของบทอ่านที่มอบหมายให้นักเรียนอ่านว่า เป็นระดับที่เหมาะสมกับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านหรือระดับความสามารถในการอ่านหรือ ระดับชั้นของนักเรียนหรือไม่

1.2 วิธีการ

1.2.1 เลือกบทอ่านที่มีความยาวระหว่าง 200–400 คำ หรือที่ครอบคลุมเนื้อหา ของบทอ่านในช่วงตอนต้น ตอนกลาง และตอนปลาย

1.2.2 จัดสำเนาบทอ่านสำหรับครูเอง 1 ชุด และให้นักเรียน 1 ชุด แต่ถ้าเป็นบทอ่าน จากบทเรียน ครูอาจให้นักเรียนอ่านจากแบบเรียน

1.2.3 ครูสร้างข้อคำถาม เพื่อทดสอบความรู้ทางคำศัพท์ประมาณ 5 คำ และ ทดสอบการอ่านเข้าใจความ โดยให้นักเรียนตอบคำถามประมาณ 10 คำถาม เน้นถามเนื้อหา

1.2.4 ก่อนที่จะให้นักเรียนอ่านบทอ่าน ครูให้อ่านออกเสียง รายการคำ 1 ครั้ง เพื่อให้ครูตรวจสอบได้ว่า การที่นักเรียนอ่านไม่เข้าใจนั้นอาจเป็นเพราะ คำศัพท์ยากเกินไป ทำให้ นักเรียนไม่ทราบความหมายของคำศัพท์ ต่อไปให้นักเรียนอ่าน บทอ่านในใจ 2 รอบ เพื่อศึกษาบทอ่าน ในช่วงเวลาสั้นๆ ก่อนตอบ

1.2.5 จากการอ่านรายการคำและตอบคำถาม นักเรียนจะได้ คะแนนเป็นร้อยละ ครูสามารถหาระดับการอ่านของบทอ่าน ที่นักเรียนแต่ละคนอ่านนั้นว่า เป็นระดับอิสระ (Independent Level) ตามเกณฑ์ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน ซึ่งระดับ การอ่านของผู้อ่าน คือ ระดับ ความสัมฤทธิ์ผลทางการอ่านของผู้อ่านแต่ละคน ซึ่งวัดได้ จากแบบทดสอบความรู้ทางคำศัพท์ และการอ่านเข้าใจความที่ครูสร้างขึ้นเอง แต่ถ้าครู พิจารณาแล้วว่าความสามารถทางการอ่านของ นักเรียนนั้นอยู่ในระดับต่ำกว่าระดับชั้นของ ตนเอง ครูอาจมอบหนังสือ/บทอ่านในระดับต่ำกว่า หรือง่ายกว่า ระดับการอ่านแบ่งออกเป็นระดับต่างๆ ดังนี้

1) ระดับอิสระ (Independent Level) คือ ระดับการอ่านขั้น สูงสุดที่นักเรียน สามารถอ่านอย่างง่ายและคล่องแคล่ว สามารถอ่านได้อย่างอิสระ อ่าน ด้วยความเข้าใจค่อนข้างสูง โดยปราศจากความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น คือ อ่านออกเสียง ด้วยความถูกต้อง ร้อยละ 99–100 และเมื่ออ่านในใจรู้คำศัพท์ร้อยละ 100 สามารถตอบ

คำถามระดับตามตัวอักษรได้ถูกต้องร้อยละ 90-100 และสามารถตอบคำถามระดับสรุป อ้างอิงหรือตีความได้ถูกต้อง ร้อยละ 90

2) ระดับที่สอน (Instructional Level) คือ ระดับการอ่านที่ครู จะต้องสอน หมายถึง ระดับที่นักเรียนสามารถอ่านโดยไม่รู้สึกรำคาญหรือง่ายมากนัก อ่านอย่างไม่ต้องเครียด คือ อ่านออกเสียงด้วยความถูกต้อง ร้อยละ 90-95 และเมื่ออ่านในใจรู้ คำศัพท์ร้อยละ 90 สามารถตอบ คำถามระดับตามตัวอักษรได้ถูกต้องร้อยละ 80-90 และตอบคำถามระดับสรุปอ้างอิงหรือตีความ ได้ถูกต้องร้อยละ 70

3) ระดับคับข้องใจ (Frustration Level) คือ ระดับการอ่านที่ นักเรียน อ่านด้วยความยากลำบาก อ่านไม่คล่อง อ่านไม่เข้าใจ เกิดความคับข้องใจ รู้สึก ติงเครียด คือ อ่านออกเสียงด้วยความถูกต้องต่ำกว่าร้อยละ 90 และเมื่ออ่านในใจรู้ คำศัพท์ต่ำกว่าร้อยละ 80 สามารถตอบคำถาม ระดับตามตัวอักษรได้ถูกต้องต่ำกว่า ร้อยละ 70 และตอบคำถามระดับสรุปอ้างอิง หรือตีความได้ถูกต้องต่ำกว่าร้อยละ 60

4) ระดับความสามารถในการฟัง (Listening Capacity or Potential Level) คือ ระดับสูงสุดที่นักเรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาได้เมื่อมีการฟัง กล่าวคือ เมื่อนักเรียนอ่านเอง ด้วยความคับข้องใจ ครูก็จะช่วยโดยการอ่านให้ฟัง และเมื่อถาม คำถามนักเรียนจะสามารถตอบคำถาม ได้ถูกต้องร้อยละ 75

1.2.6 ถ้าระดับการอ่านบทอ่านรายการคำจากการทดสอบการจำ คำ (Word Recognition) ของนักเรียนอยู่ในระดับคับข้องใจ ครูไม่ควรประเมินหรือทดสอบ บทอ่านนั้นต่อไป อีกทั้งถ้าการประเมินการอ่านเข้าใจความ (Reading Comprehension) อยู่ในระดับคับข้องใจ ครูไม่ควร ประเมินต่อไปเช่นกัน ควรหาบทอ่านที่ง่ายกว่าให้อ่าน ถ้าคะแนนการอ่านบทอ่านของนักเรียนอยู่ใน ระดับอิสระ แสดงว่าบทอ่านที่ครูทดสอบนั้น ครูสามารถมอบหมายให้นักเรียนอ่านเองได้ โดยที่ครู ไม่ต้องสอนหรือแนะให้อ่าน และถ้า คะแนนของนักเรียนอยู่ในระดับที่ต้องสอน สำหรับการอ่าน บทอ่านแสดงว่าบทอ่านที่ครู สอนทดสอบนั้น ครูสามารถมอบหมายให้นักเรียนอ่านได้ แต่ครูต้องสอน หรือแนะให้อ่าน

2. การประเมินการใช้ความรู้และความรู้เดิม (ก่อนอ่านและระหว่างอ่าน)

2.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป เพื่อให้ครูทราบว่านักเรียนได้นำความรู้และ ความรู้เดิมของตนมาใช้ในการอ่าน บทอ่านหรือไม่

2.2 วิธีการ ครูใช้แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง โดยเลือกบทอ่านที่ ครูคิดว่าเป็นบทอ่าน ที่นักเรียนไม่คุ้นเคย และถามนักเรียนว่า เคยเรียนรู้อะไรมาบ้าง

เกี่ยวกับหัวข้อที่อ่านต่อไปให้นักเรียน อ่านในใจ ทั้งบทอ่านที่คุ้นเคยและบทอ่านที่ไม่คุ้นเคย ครูสามารถคาดการณ์ได้ทันทีว่านักเรียน ที่ใช้ความรู้และความรู้เดิมในการอ่านจะสามารถตอบคำถามได้ดีในบทอ่านที่เขาคุ้นเคย หรือทำคะแนนได้ดีกว่าบทอ่านที่ไม่คุ้นเคยมาก่อน ถ้านักเรียนสามารถตอบคำถามจากบทอ่าน ทั้งสองบทอ่าน คือ ทั้งบทอ่านที่คุ้นเคยและบทอ่านที่ไม่คุ้นเคยได้ดีพอๆกัน แสดงว่าเขาไม่ได้ใช้ ความรู้เดิมมาใช้ในการอ่าน ครูควรสอน กลวิธีในการใช้ประโยชน์หรือสาระจากความรู้และความรู้เดิม

3. การประเมินเพื่อตรวจสอบความเข้าใจในการอ่าน (หลังอ่าน) ผู้อ่าน ที่มีประสิทธิภาพจะมีความสามารถในการรู้คิดขั้นสูง ได้แก่ การตระหนักว่า ตนเองรู้อะไร สามารถควบคุมพฤติกรรมการอ่านของตนเอง สามารถตรวจสอบและประเมิน ความเข้าใจ ในการอ่านบทอ่านของตนเองอย่างต่อเนื่องในขณะที่อ่านบทอ่าน และสามารถหาวิธีแก้ไข เมื่อมีปัญหาในการอ่าน ในทางตรงกันข้ามผู้ที่ปัญหาทางการอ่านจะละเลยไม่ทำเช่นนี้ และ โดยเฉพาะเมื่ออ่านไม่เข้าใจก็ยังคงอ่านต่อไปโดยไม่ได้พยายามหาทางแก้ไขปัญหา ในกรณีนี้ ระยะเวลาครูควรช่วยเหลือด้วยการตรวจสอบและประเมินความเข้าใจของ นักเรียนก่อน

3.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป เพื่อประเมินความสามารถของนักเรียน ในการแปลงบทอ่านเป็นรูปแบบแผนภูมิ โครงเรื่อง

3.2 วิธีการ ให้นักเรียนอ่านบทอ่านแล้วจับประเด็นสำคัญ โดยใช้ ปากกาเน้นข้อความสำคัญ เขียนสรุปเรื่องย่อและจัดเรียงเรียงเนื้อหาส่วนที่เป็น แนวความคิดสำคัญหรือใจความสำคัญต่างๆ ออกมา ต่อไปจึงแปลงรูปเป็นแผนภูมิ โครงสร้างเรื่องประเภทต่างๆ เพื่อที่จะประเมินความสามารถ ของนักเรียนทางการอ่านบท อ่านในแบบเรียนหรือตำรา ครูอาจเลือกเนื้อความเชิงอธิบายหรือ เนื้อความประเภท เรื่องเล่า ให้นักเรียนแต่ละคนได้ฝึกอ่านทำความเข้าใจและฝึกแปลงบทอ่านดังกล่าว ทำให้ครู สามารถทราบได้ว่านักเรียนคนใดที่ยังไม่สามารถทำได้

Valette, R.M. and Disick, R.S. (1972 อ้างอิงจาก จิตรลดา คนยืน, 2550, หน้า 25) กล่าวถึงการประเมินผลการอ่าน ประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ชื่นกลไก คือ การอ่านออกเสียง
2. ชื่นความจำ คือ อ่านข้อความ และเข้าใจความหมายที่ได้เรียนและท่องจำไว้
3. ชื่นถ้อยโณ คือ การนำความรู้ความจำมาใช้ในการอ่านข้อความใหม่ๆ

ให้เข้าใจ

4. **ชั้นสื่อสาร** คือ อ่านโดยเสรี เพื่อจับใจความสำคัญและรายละเอียดต่างๆ

5. **ชั้นวิพากษ์วิจารณ์** คือ ผู้เรียนต้องสามารถตีความ เพื่อให้เข้าใจสิ่งที่ผู้เขียน มิได้กล่าวถึงตรงๆ ผู้อ่านต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์และประเมินสารได้

Huang, T. (1993 อ้างถึงใน พัชยา สุขพัชรภากรณ์, 2552, หน้า 24-25)

ได้แบ่งคำถามที่ใช้วัดความเข้าใจในการอ่านในระดับต่างๆ ออกเป็น 3 แบบ ดังนี้

1. **คำถามที่ใช้วัดความเข้าใจระดับตัวอักษร (Literal Comprehension Questions)** มีลักษณะดังนี้ คือ เป็นคำถามที่หาคำตอบได้ง่ายที่สุด เพราะคำตอบมีปรากฏให้เห็นชัดเจนในเรื่อง โดยคำที่ใช้ตั้งคำถามอาจพบได้ในเรื่อง หรือใช้คำที่มีอยู่ในเรื่องตั้งคำถาม หรือเป็นคำถามที่ไม่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผล สามารถตอบได้ตรงไปตรงมา ตามความจริง หรือข้อมูลที่ปรากฏ และโดยปกติ คำถามระดับนี้ใช้คำว่า who, when, where และ what ในการตั้งคำถามนอกจากนี้ บางครั้งสามารถตอบคำถามได้โดยใช้คำหรือวลี

2. **คำถามที่ใช้วัดความเข้าใจระดับสรุปอ้างอิง (Inferential Comprehension Questions)** มีลักษณะดังนี้ คือ เป็นคำถามที่ต้องใช้ความคิด ค้นหาคำตอบโดยที่ไม่มีคำตอบปรากฏให้เห็นโดยตรงจากเนื้อเรื่อง หรือเป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับการคาดคะเน หรืออ้างอิงโดยใช้ข้อมูลหรือความจริงที่อยู่ในเรื่องช่วยตอบคำถาม และเป็นคำถามที่มักขึ้นต้นด้วย how และ why ซึ่งมักเกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผล หรือการตีความข้อมูลที่อยู่ในเรื่อง

3. **คำถามที่ใช้วัดความเข้าใจระดับประยุกต์ (Applied Comprehension Questions)** มีลักษณะดังนี้ คือ เป็นคำถามที่ต้องใช้ความคิด ค้นหาคำตอบโดยไม่มีคำตอบปรากฏให้เห็นโดยตรงจากเนื้อเรื่อง หรือเป็นคำถามที่ต้องการให้ผู้อ่านคาดการณ์ล่วงหน้าจากความจริง หรือข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในเรื่อง และเป็นคำถามที่บางครั้งขึ้นต้นด้วย Should..., in my opinion..., Do you agree...?, Is it right...? เป็นต้น โดยต้องการให้ผู้อ่านใช้พื้นความรู้เดิมในการตอบคำถาม หรือแสดงความคิดเห็น พิเคราะห์ หรือประเมินค่าสิ่งที่อ่าน

นอกจากนั้น Finocchiaro, M. และ Brumfit, C. (1983 อ้างถึงใน พัชยา สุขพัชรภากรณ์, 2552, หน้า 27) ได้เสนอแนะการทดสอบเพื่อประเมินความสามารถ

ในการอ่านภาษาอังกฤษไว้ 2 แบบ คือ

1. แบบทดสอบอัตนัย ได้แก่ แบบความเรียงที่ให้ผู้เรียนตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านโดยเขียนคำตอบเป็นประโยค หรือข้อความยาวๆ
2. แบบทดสอบปรนัย ได้แก่ แบบทดสอบแบบเลือกตอบ แบบถูกผิด แบบจับคู่และแบบเติมคำเป็นต้น

จากแนวทางการวัดและประเมินผลการอ่านดังกล่าวจะเห็นได้ว่า คำถามที่ใช้จะเป็นเครื่องมือในการประเมินความเข้าใจในการอ่านว่า ผู้เรียนได้เรียนรู้หรือเข้าใจบทอ่านมากน้อยเพียงใดกับรูปแบบของคำถามที่แตกต่างกันออกไปนั้นขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด ซึ่งล้วนมีผลต่อการเรียนรู้หรือความเข้าใจในระดับที่ต่างกัน และการใช้คำถามที่แตกต่างกันออกไปก็สามารถวัดความเข้าใจในระดับต่างๆ ได้ด้วยเช่นกัน ฉะนั้นครูผู้สอนควรเลือกรูปแบบและคำถามให้เหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ด็อกซ์ (Murdoch Integrated Approach) (MIA)

1. ความเป็นมาของวิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ด็อกซ์

George S. Murdoch เป็นอาจารย์สอนภาษาที่มหาวิทยาลัยคูเวต (Kuwait University) ได้ประสบปัญหาในการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ 2 เนื่องจากการสอนไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร สาเหตุเกิดจากโอกาสที่นักเรียนจะใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันมีน้อยมาก จึงได้คิดหาวิธีการสอนอ่านภาษาอังกฤษขึ้น โดยยึดหลักจิตภาษาศาสตร์ (Psycholinguistics) ซึ่งเป็นจิตวิทยาในการคิดและการสอนภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารขึ้น ชื่อว่า “A More Integrated Approach to the Teaching of Reading” ซึ่งยึดหลักฝึกหรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะต่างๆ คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียนควบคู่กันไปตลอดเวลา เพราะมีความเห็นว่าการสอนของครูเท่าที่ผ่านมามีส่วนใหญ่มักจะแยกทักษะแต่ละทักษะออกจากกันโดยเด็ดขาด เช่น ทักษะอ่าน มักจะจัดแยกออกจากทักษะอื่นๆ โดยสิ้นเชิง เมื่อใดที่ครูผู้สอนต้องการสอนการอ่านให้กับนักเรียนก็จะไม่ให้ความสนใจทักษะอื่นๆ จะมุ่งให้นักเรียนฝึกอ่านเท่านั้น ซึ่งเมอร์ด็อกซ์คิดว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง เพราะการสอนแต่ละครั้ง ควรจะมีทักษะทั้ง 4 ประกอบกันไป แต่จะเน้นทักษะใดทักษะหนึ่งเป็นพิเศษ ส่วนทักษะอื่นๆ ที่ไม่ได้เป็นจุดเน้นก็ได้รับการพัฒนาไปพร้อมกัน นอกจากนี้ เมอร์ด็อกซ์ยังมีความเห็นว่าการสอนอ่านแล้วให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด

แบบเลือกตอบหรือแบบถูก – ผิด นั้น ไม่ใช่เป็นการฝึกอ่านที่ดี นักเรียนจะไม่พัฒนาทักษะอื่นเลย และบางครั้ง อาจจะทำให้นักเรียนเกิดการสับสนมากขึ้นแบบฝึกหัดที่ดีที่สุดควรจะเป็นแบบฝึกหัดที่ต้องคิดและเขียนออกมาเป็นคำพูดของตน เป็นการฝึกทักษะกระบวนการคิดและฝึกทักษะการเขียนไปในตัว การใช้แบบฝึกหัดแบบนี้ถือว่าเป็นการสอนเพื่อการสื่อสารที่ดีมากอีกอย่างหนึ่งด้วย และเป็นที่มาของวิธีสอนอ่านโดยใช้หลักการบูรณาการของเมอร์ดอกซ์

การสอนอ่านโดยใช้หลักการบูรณาการของเมอร์ดอกซ์เป็นการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการคิดทุกขั้นตอน โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนคิดเป็น โดยเฉพาะกระบวนการคิดที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหา กิจกรรมการเรียนการสอนจะเริ่มด้วย วิธีการตั้งคำถามประเด็นที่สำคัญเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านให้นักเรียนตอบ แล้วให้ร่วมกันอภิปรายโดยการนำประสบการณ์เดิมของตนมาผสมผสานกับประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับแล้วแก้ปัญหาที่กำลังประสบอยู่ ซึ่งเป็นการกระตุ้นนักเรียนให้คิดแก้ปัญหาที่ตนเอง นอกจากนี้กิจกรรมการสอนอ่านโดยใช้หลักการบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ ทำให้นักเรียนพัฒนาความสามารถด้านการคิด โดยมีขั้นตอนหนึ่งที่กำหนดให้นักเรียนทำความเข้าใจคำศัพท์ (Understanding Vocabulary) นักเรียนจะต้องใช้ความคิดในด้านความรู้ความจำ (Knowledge) คือความสามารถในการระลึกถึงรายละเอียดเรื่องราวประสบการณ์ทั้งหมด ตลอดจนสามารถจำความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ด้านความหมาย ความหมายแฝงของคำศัพท์และสัญลักษณ์ต่างๆ เช่น คำยาก ศัพท์เทคนิค เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Harris, A. & Sipay, E. (1990, pp. 274 –275) ที่ว่า คำศัพท์มีผลต่อการอ่านเพื่อความเข้าใจซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาความคิดของผู้อ่าน ส่วนกิจกรรมที่อ่านเนื้อเรื่อง (Reading the Text) โดยใช้หลักการบูรณาการของเมอร์ดอกซ์นั้น สอดคล้องความคิดด้านการวิเคราะห์คือ ความสามารถในการแยกแยะข้อมูลหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องออกมาเป็นส่วนย่อยๆ ซึ่งอาจเป็นการวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของเรื่องราวที่กำหนดไว้ เช่น วิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับสรรพนามในเนื้อเรื่อง การเชื่อมโยงข้อมูล การประเมินผลการแก้ไข จะเป็นกิจกรรมที่เน้นความคิดด้านความเข้าใจ ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการดัดแปลงปรับปรุงหรือเสริมแต่งความรู้เดิมให้มีลักษณะใหม่ เป็นการขยายความรู้ไปสู่สถานการณ์ใหม่ตามกระบวนการของความเข้าใจ

จากการที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การสอนอ่านโดยใช้หลักการบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (The Murdoch Integrated Approach) เป็นการเรียนการสอนที่สามารถ

พัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจได้ดีวิธีหนึ่ง เนื่องจากผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนควบคู่กันไป

2. จิตวิทยาเกี่ยวกับภาษาและการคิดที่สัมพันธ์กับการสอนอ่าน แบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์

เนื่องจากการสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (The Murdoch Integrated Approach) นี้ เป็นการสอนอ่านเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) ซึ่งการเรียนการสอนถือเป็นกระบวนการคิดทางภาษา (Thinking Process) แบบหนึ่ง ดังนั้น ผู้วิจัยได้สรุปถึงจิตวิทยาเกี่ยวกับภาษาและการคิดพอสังเขป ดังนี้

ภาษาและการคิด (Language and Thinking) มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ภาษาจึงมีอิทธิพลต่อการคิดของมนุษย์และมนุษย์มักจะแสดงความคิดออกมาในรูปของ ภาษา อย่างไรก็ตามเราอาจจะเห็นภาพความนึกคิดโดยไม่ได้ใช้ภาษาซึ่งเรียกว่า มโนภาพ แล้วแสดงความคิดออกมาทางกาย หนึ่งเมื่อเราสามารถรับรู้และแสดงออกทางภาษาได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมสามารถทำให้เข้าใจความหมายของข้อความที่ได้ฟังและได้อ่าน และสามารถสื่อความหมายด้วยการพูดหรือการเขียนให้ผู้อื่นรับรู้ได้อย่างดี ส่วนพฤติกรรม ด้านความรู้ความเข้าใจที่มีรูปแบบที่ซับซ้อนมากที่สุด การคิดเป็นพฤติกรรมที่มีลักษณะ เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของมนุษย์ อันเป็นผลมาจากคุณสมบัติทางสมองหลายอย่าง การคิด เป็นพฤติกรรมภายในที่เราสังเกตได้จากการตอบสนองที่ปรากฏออกมาด้วยการใช้ภาษา หรือสัญลักษณ์อย่างอื่น ดังที่ Humphrie (1963, p. 10 อ้างถึงใน นรินทร์ โปธิ, 2549, หน้า 45) กล่าวว่า การคิดเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อมนุษย์ประสบปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งและ ปัญหานั้นเป็นสภาพการณ์ที่สกัดกั้นไม่ให้ไปถึงเป้าหมายที่ต้องการได้ สิ่งที่กระตุ้นบวกกับ แรงจูงใจเป็นสิ่งสำคัญในการคิด การคิดเป็นทักษะที่ต้องใช้สติและสมาธิมุ่งสู่ความสนใจ ไปสู่เป้าหมายการคิดจึงจะประสบความสำเร็จ

ดังนั้น ภาษาจึงนับว่าเป็นเครื่องมือทางสังคม เนื่องจากภาษาเป็น ระบบสื่อสารที่ช่วยให้คนในสังคมสามารถแสวงหา แลกเปลี่ยนความรู้สึคนึกคิด ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน การคิดเป็นพฤติกรรมภายในที่ต้องใช้ประสบการณ์ผสมผสาน กับข้อมูลที่ได้รับใหม่อย่างต่อเนื่อง เพื่อแก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งที่คนเราประสบอยู่ด้วย วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ นี้เริ่มด้วยการตั้งปัญหาให้ผู้เรียนก่อนเป็นการ รวบรวมประสบการณ์เดิมของนักเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนนำเอา

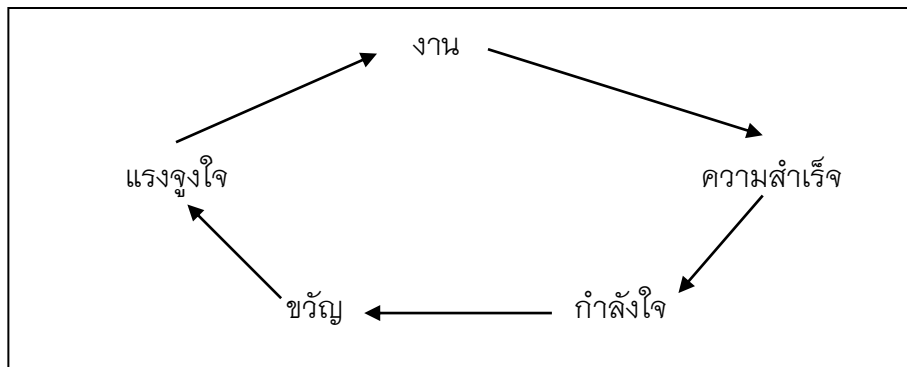
ประสบการณ์เดิมมาผสมผสานกับประสบการณ์ที่ได้รับจะทำให้บทเรียนมีความหมายมากขึ้น การเรียนรู้จะได้สอดคล้องกับหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ทางภาษา

พิตรวัลย์ โกวิทวที (2537, หน้า 17 อ้างถึงใน นรินทร์ โปธิ, 2549, หน้า 53) กล่าวว่า การสอนนั้นครูจะต้องมีจิตวิทยาในการสอนจึงจะทำให้การสอนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จิตวิทยาที่ครูควรทราบมีดังนี้

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual differences) นักเรียนแต่ละคนต้องมีความแตกต่างกันทั้งทางด้านสติปัญญา อารมณ์และลักษณะนิสัย ดังนั้นครูจึงต้องคำนึงถึงเรื่องนี้ในการจัดชั้นเรียน ถ้าโรงเรียนมีการจัดชั้นเรียนคละนักเรียนกลุ่มเก่งปานกลาง และอ่อน ครูควรจะสอนอย่างไร เรื่องนี้ครูควรจะต้องนำมาพิจารณา

2. ความพร้อม (Readiness) เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญเพราะถ้าหากนักเรียนไม่มีความพร้อมก็ไม่สามารถที่จะเรียนต่อไปได้ ครูจะต้องสำรวจดูความพร้อมของนักเรียนเสียก่อน โดยนักเรียนที่มีวัยต่างกัน ความพร้อมย่อมไม่เหมือนกัน ครูต้องตรวจดูความพร้อมของนักเรียนอยู่เสมอ ครูจะต้องดูความรู้พื้นฐานของนักเรียนว่ามีความพร้อมหรือไม่ ถ้านักเรียนไม่พร้อมครูจะต้องทบทวนเสียก่อน การที่นักเรียนมีความพร้อมก็จะทำให้นักเรียนเรียนได้ดี

3. แรงจูงใจ (Motivation) แรงจูงใจนั้นเป็นเรื่องที่ครูควรจะต้องเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง ครูควรคำนึงอยู่เสมอว่าการให้นักเรียนทำงานหรือแบบฝึกหัดนั้น นักเรียนต้องการความสำเร็จหรือทำได้ เมื่อทำได้ก็เกิดความพอใจ เกิดขวัญและกำลังใจที่ดี นักเรียนก็จะเกิดแรงจูงใจอยากจะทำต่อไปอีก ดังนั้นเมื่อนักเรียนทำไม่ได้ครูจึงต้องหาบทเรียนที่ง่ายและทำซ้ำจนนักเรียนเข้าใจเสียก่อนจึงจะสอนบทเรียนต่อไป ดังปรากฏในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 วงจรในการสร้างแรงจูงใจ

สรุปได้ว่า การเสริมกำลังใจ (Reinforcement) เป็นเรื่องที่สำคัญในการสอน เพราะคนเรานั้นเมื่อทราบว่าพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้น นักเรียนต้องการหรือยอมรับ ย่อมทำให้เกิดกำลังใจ การที่ครูกล่าวชมนักเรียนในโอกาสที่เหมาะสม เช่น ดี เก่ง หรือใช้อาการยิ้มเหล่านี้เป็นกำลังใจแก่นักเรียนเป็นอย่างมาก

3. วิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์

เมอร์ดอกซ์ (Murdoch, 1986, pp. 9-15) ได้แบ่งวิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ ออกเป็น 7 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ตั้งคำถามนำก่อนการอ่าน (Priming Questions) คือ ขั้นตอนที่ครูผู้สอนจะต้องตั้งคำถามหรือข้อความเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่าน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายร่วมกันระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียนก่อนที่จะอ่านเรื่องนั้นๆ เป็นการโน้มน้าวให้นักเรียนสนใจเรื่องที่จะอ่านต่อไปนี้ การอภิปรายร่วมกันเป็นกระบวนการคาดคะเนล่วงหน้าว่าเรื่องที่พวกตนจะอ่านกันนั้น เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอะไร เมื่อถึงเวลาอ่านจริงๆ นักเรียนทุกคนจะพยายามค้นหาคำตอบว่า “การอ่านเป็นเกมการเดาชนิดหนึ่งโดยให้ผู้อ่านเดาว่าสิ่งที่อ่านนั้น ตรงกับความคิดที่ตนคาดหวังไว้หรือไม่”

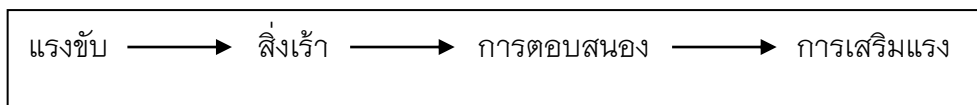
นอกจากนี้ การถามนำก่อนการอ่าน ยังช่วยให้นักเรียนเกิดแรงขับ (Drive) อันจะส่งผลต่อการเรียนรู้ที่ดีของนักเรียนนั้นคือ การกระตุ้นนักเรียนด้วยปัญหาที่ค้างไว้หลังการอภิปรายร่วมกันว่า สิ่งที่เราเดากันไว้วันนั้น เป็นการเดาที่ถูกต้องมากน้อยเพียงใด ซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนที่ชอบการทำทายเอาชนะ เมื่อทำหรือคิดอะไรไปแล้วก็อยากจะทราบผลของการกระทำนั้น จึงเป็นเรื่องที่ดีที่จะกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแรงขับอยากอ่านเพื่อค้นหาคำตอบให้ตนเอง

2. การทำความเข้าใจคำศัพท์ (Understanding Vocabulary) ขั้นตอนนี้มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความมั่นใจว่า คำศัพท์บางคำที่เป็นตัวบ่งชี้ความหมาย (Key Words) นั้น ผู้อ่านมีความเข้าใจถูกต้องแล้ว โดยครูจะเป็นคนเลือกคำศัพท์เหล่านั้น ขึ้นมาเอง คำบางคำนักเรียนอาจจะรู้ความหมายแล้ว หรือถ้าคำบางคำมีความหมายหลายอย่าง ครูผู้สอนอาจจะเขียนความหมายของคำศัพท์คำนั้น ในสถานการณ์ที่จะพบในสิ่งที่อ่าน หลักการดังกล่าวตรงกับความคิดเห็นของ Harris, A. & Sipay, E. (1990, pp. 294–295) ที่กล่าวว่า การอ่านเพื่อความเข้าใจนั้น ต้องอาศัยความสามารถหลายๆ อย่างรวมกันไม่เฉพาะแต่รู้ความหมายของคำศัพท์เพียงอย่างเดียว แต่คำศัพท์มีส่วนอย่างมากต่อความเข้าใจในการอ่านในการทดสอบจะพบว่าหากคะแนนความเข้าใจของนักเรียนสูง คะแนนความสามารถการใช้คำศัพท์ก็จะสูงตามด้วย

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการทำความเข้าใจคำศัพท์ จะช่วยปูพื้นฐานในการอ่านให้นักเรียนได้อย่างมากอีกขั้นตอนหนึ่ง ซึ่งจะส่งผลต่อความเข้าใจในการอ่านในโอกาสต่อไป ซึ่งตรงกับความคิดของ Widdowson, H.G. (1987, pp. 82–86) ที่ว่าการอ่านเพื่อความเข้าใจนั้น เราต้องพยายามขจัดปัญหาและอุปสรรคที่สกัดกั้นไม่ให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ เช่น คำหรือ วลี ที่ยากๆ วิธีการอย่างหนึ่งที่จะแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ก็คือ ให้นักเรียนรู้สิ่งเหล่านั้นก่อนการอ่านทำให้ปัญหาเรื่องคำศัพท์หมดไปเมื่อถึงเวลาอ่าน

3. การอ่านเนื้อเรื่อง (Reading the Text) หลังจากทราบความหมายของคำศัพท์แล้ว ขั้นต่อไป คือครูผู้สอนจะแจกเนื้อเรื่อง (The Text) ให้นักเรียนอ่านตามเวลาที่กำหนดให้ในเนื้อหานั้น แต่เรื่องที่ให้จะแตกต่างกับเนื้อเรื่องปกติคือ จะมีคำถามย่อยแทรกอยู่ในเนื้อเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำสรรพนามในเนื้อเรื่อง อันจะเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านให้ดียิ่งขึ้น การวิเคราะห์เนื้อหาแบบนี้ นอกจากจะทำให้นักเรียนสามารถอ่านเรื่องให้เข้าใจขึ้นแล้ว ยังจะช่วยให้เด็กเกิดการตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา เป็นการเรียนอย่างมีสติสัมปชัญญะ เพราะต้องการคิดอยู่ตลอดเวลาและต้องพยายามทำความเข้าใจเรื่องโดยตลอดด้วย นอกจากนี้ประเด็นดังกล่าวยังพบว่า การกระตุ้นนักเรียนด้วยวิธีนี้ทำให้นักเรียนมีแรงขับ (Drive) ในการเรียนรู้มากขึ้น กล่าวคือ เนื้อเรื่องและคำถามในเรื่องจะเป็นสิ่งเร้า (Stimulus) การที่นักเรียนเขียนคำตอบคือการตอบสนอง (Response) ซึ่งเป็นหลักการเดียวกับทฤษฎีบทเรียนโปรแกรม และเป็นไปตามกระบวนการเรียนรู้ที่ดีตามทฤษฎีของ Dollard, J. & Miller, N.E. (1982, pp. 5–19)

ที่กล่าวว่าการเรียนรู้ที่ดีต้องประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

ภาพประกอบ 3 องค์ประกอบของการเรียนรู้ที่ดี

4. ทำความเข้าใจเรื่อง (Understanding the Text) คือ การตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน โดยการให้นักเรียนเติมข้อความในประโยคปลายเปิดที่กำหนดให้ ประโยคปลายเปิดที่เติมแล้วจะเป็นข้อความที่สมบูรณ์ตามเนื้อเรื่องที่อ่าน ในการสร้างแบบฝึกหัดเติมข้อความ ครูผู้สอนต้องพิจารณาอย่างรอบคอบว่า นักเรียนจะไม่สามารถลอกประโยคจากเนื้อเรื่องมาตอบได้ แต่ถ้าครูผู้สอนคิดว่าความสามารถของนักเรียน ยังไม่ถึงขั้นที่จะใช้ภาษาและสำนวนของตนเองได้ อาจปรับเปลี่ยนวิธีการโดยหาประโยคที่เป็นใจความสำคัญของเรื่อง (Main Idea) มาเป็นประโยคให้นักเรียนเติมใจความให้สมบูรณ์ (Sentence – Completion Exercise) แทนก็ได้ จากการทำกิจกรรมในขั้นตอนทั้ง 3 ขั้นตอน (การถามนำก่อนการอ่าน-การทำความเข้าใจคำศัพท์-การอ่านเนื้อเรื่อง) ที่ผ่านมาแล้วจะเป็นพื้นฐานอย่างเพียงพอที่จะทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องได้ การช่วยให้นักเรียนเข้าใจเรื่องโดยวิธีนี้สอดคล้องกับความคิดของ Widdowson, H.G. (1979, pp. 119–122) ที่กล่าวว่าแบบฝึกหัดเพื่อความเข้าใจนั้น จะต้องมีการเตรียมอย่างดี หมายความว่า จะต้องเสริมให้นักเรียนพยายามใช้คำพูดหรือเขียนออกมาเป็นภาษาของตน ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้เข้าไปร่วมแก้ปัญหาอย่างแท้จริง แบบฝึกหัดเพื่อความเข้าใจเรื่องเหล่านั้น ได้แก่ การเติมคำให้สมบูรณ์ (Completion) และการเปลี่ยนแปลงข้อมูลในรูปแบบอื่น (Transformation)

5. การถ่ายโอนข้อมูล (Transferring Information) คือ กิจกรรมที่ให้นักเรียนนำความรู้หรือข้อมูลที่ได้รับจากการอ่านมาเสนอใหม่ในรูปแบบอื่น เช่น อาจจะให้คำหรือข้อมูลที่ได้จากการอ่านมาเสนอในรูปตาราง แผนภูมิ กราฟ หรือแผนที่อย่างใดอย่างหนึ่งตามความเหมาะสมของข้อมูล หากนักเรียนทำได้ก็ย่อมแสดงว่านักเรียนสามารถจับประเด็นสำคัญได้ เมอร์ตอกซ์ กล่าวว่า กิจกรรมเช่นนี้เป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้อ่านหาทางแก้ไขปัญหา ไม่ใช่แบบฝึกหัดทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ Widdowson, H.G. (1979, pp. 141–142) กล่าวว่า กิจกรรมเชื่อมโยงข้อมูล (Information Transfer) นี้เป็นกิจกรรมที่ดีเป็นการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยการเขียนแทนคำพูด เป็นการแปลงข้อมูลจากรูปแบบหนึ่งให้เป็นอีกรูปแบบหนึ่ง ดังนั้น หากครูคิดว่านักเรียนเข้าใจและมี

ความรู้ในสิ่งที่อ่านแล้วอาจให้นักเรียนแสดงความสามารถในการอ่านคือ ให้นักเรียนเขียนแผนคำพูด ซึ่งอาจจะให้เขียนในรูปของแผนผัง เป็นต้น Widdowson, H.G. ยังกล่าวอีกว่า กิจกรรมแบบนี้จะช่วยส่งผลต่อนักเรียนถึง 2 ทางคือ พัฒนาความสามารถในการอ่านซึ่งเป็นการสื่อสารจากคำพูดของผู้เขียนไปสู่ตัวหนังสือให้ผู้อ่านได้อ่านและอีกด้านหนึ่งคือ ช่วยพัฒนาความสามารถด้านการเขียนด้วยคือ แปลงข้อมูลที่ไม่ใช่คำพูด (Non – Verbal) ไปสู่คำพูด (Verbal) แล้วเขียนสรุปข้อความนั้น ออกมาโดยใช้ภาษาของตนเอง ในการวิจัยครั้งนี้ได้ประยุกต์ใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping) เป็นการนำเสนอข้อมูลโดยเขียนความคิดรวบยอดหลักที่สำคัญไว้ตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษ แล้วแตกสาขาออกไปเป็นความคิดย่อยๆ

6. การทำแบบฝึกหัดต่อชิ้นส่วนประโยคและเรียงโครงสร้างอนุเจต (Jigsaw Exercise and Paragraph Structure) คือ กิจกรรมที่ครูแจกชิ้นส่วนประโยคที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาเรื่องทีอ่านจำนวนหนึ่งให้แก่นักเรียนแต่ละกลุ่ม และให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันต่อชิ้นส่วนประโยคเหล่านั้น ให้อยู่ในรูปของอนุเจต (Paragraph) ที่ถูกต้องและให้ได้ใจความสมบูรณ์ต่อเนื้องันตามความคิดของเมอร์ตอกซ์ แบบฝึกหัดเรียงโครงสร้างอนุเจตมีประโยชน์มาก เพราะเป็นการฝึกพูดและคิด นักเรียนต้องใช้สมาธิอย่างมากในการทำกิจกรรมต่อชิ้นส่วนประโยค (Jigsaw) นี้ อาจจะทำให้นักเรียนทำแบบกลุ่มหรือรายบุคคลก็ได้ ประโยคที่ให้อ่านต้องเป็นเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งเท่านั้น การทำกิจกรรมก็เพื่อต่อประโยคให้ถูกต้องอันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาหรือทราบเรื่องที่เกิดขึ้น การนำข้อมูลของแต่ละคนมาต่อกันนั้น นักเรียนในกลุ่มต้องพูดและถามกัน แล้วพิจารณาเลือกข้อมูลมาต่อกันให้เป็นเรื่องราวที่ถูกต้องและตลอดระยะเวลาที่ทำกิจกรรม จะพบว่า นักเรียนให้ความสนใจและเกิดแรงจูงใจในการเรียนอย่างมาก

7. การประเมินผลและการแก้ไข (Evaluation and Correction) คือ การประเมินผลการเรียนนั้น มีอยู่ในเกือบทุกขั้นตอนแล้ว แต่ในขั้นตอนนี้เป็นการประเมินผลงานส่วนรวมอีกครั้งหนึ่ง และการแก้ไขด้านภาษาของนักเรียนที่พบในแบบฝึกหัดประกอบการอ่านเพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาให้ถูกต้อง

สรุปได้ว่า วิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ตอกซ์ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและมุ่งเน้นการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการคิด การแก้ปัญหา และดำเนินกิจกรรมด้วยตนเอง ตามกระบวนการขั้นตอนที่ครูผู้สอนได้เตรียมไว้ นักเรียนจะเป็นผู้ที่มิพบทาบในการเรียนมากที่สุด ครูผู้สอนเป็นเพียงแต่ผู้ให้

คำปรึกษาชี้แนะ จุดเด่นของการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละชั่วโมงจะอยู่ในรูปบูรณาการทักษะทั้ง 4 ทักษะ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนเข้าด้วยกัน แต่จะมีทักษะการอ่านเป็นจุดเน้นในการสอน ส่วนทักษะอื่นแม้ไม่เป็นจุดเน้นก็จะได้รับการพัฒนาไปพร้อมกัน ทำให้ลดปัญหาการเบื่อหน่ายของผู้เรียนและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนรู้ได้มากขึ้น

แผนผังความคิด

1. ความหมายของแผนผังความคิด

คำว่า “แผนผังความคิด” นั้น ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่านดังนี้

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2544, หน้า 125) ได้กล่าวถึงแผนผังความคิดว่าเป็นการนำทฤษฎีทางสมองไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ แผนผังความคิดเป็นการทำงานร่วมกันของสมองด้านซ้ายและด้านขวา สมองด้านซ้ายจะทำหน้าที่ในการวิเคราะห์ คำสัญลักษณ์ ตรรกวิทยา สมองด้านขวากจะทำหน้าที่ในการสังเคราะห์ รูปแบบ สี รูปร่าง

ไสว พักขาว (2544, หน้า 161) ได้ให้ความหมายของแผนผังความคิดไว้ว่าเป็นแผนผังหรือแผนภาพประกอบแสดงความสัมพันธ์ของมโนทัศน์หรือความคิดรวบยอด (Concept) ที่เริ่มจากมโนทัศน์หลัก ซึ่งทำหน้าที่เป็นชื่อเรื่อง แล้วแตกแขนงไปสู่มโนทัศน์รองและมโนทัศน์ย่อยๆ กระจายออกไปโดยรอบคล้ายกับลักษณะของเซลล์สมองซึ่งจะทำให้เกิดภาพแห่งการเชื่อมโยงขององค์ความรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างละเอียดลออทุกแง่มุม

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545, หน้า 174) ได้อธิบายความหมายของแผนผังความคิดว่า แผนผังความคิดเป็นหนึ่งในหลายๆ รูปแบบของการจัดการเรียนรู้แบบจัดกรอบมโนทัศน์ การสร้างผังความคิดเป็นการจัดกลุ่มความคิดรวบยอดเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของความคิดระหว่างความคิดหลักและความคิดรองลงไป

ทีศนา เขมมณี (2551, หน้า 389) กล่าวว่า แผนผังความคิด เป็นผังที่แสดงความสัมพันธ์ของสาระหรือความคิดต่างๆ จากความคิดหลักไปสู่ความคิดรองและความคิดย่อย ให้เห็นเป็นโครงสร้างในภาพรวม โดยใช้เส้น คำ สี เครื่องหมาย สัญลักษณ์ และภาพแสดงความหมายและความเชื่อมโยงของความคิดหรือสาระนั้นๆ

Buzan, T. (1997, p. 59) ได้ให้ความหมายของแผนผังความคิดไว้ว่าเป็นแผนผังหรือแผนภาพประกอบแสดงออกของความคิดรอบทิศทาง ซึ่งเป็นลักษณะการทำงานที่ตามธรรมชาติของสมองมนุษย์ และเป็นเทคนิคการแสดงด้วยภาพประกอบมีพลัง

นำไปสู่ปัญญาแจ่มใสที่จะใช้ไขปริศนาไปสู่ศักยภาพของสมอง แผนที่ความคิดนำไปประยุกต์ใช้
ได้กับทุกแง่มุมของชีวิต ซึ่งทำให้การเรียนรู้ได้รับการพัฒนาและเกิดความคิดที่ชัดเจนขึ้น
จะนำไปสู่การพัฒนาการกระทำต่างๆ ของมนุษย์

สรุปว่า แผนผังความคิด หมายถึง แผนผังหรือแผนภาพประกอบแสดง
ความสัมพันธ์ของสาระหรือความคิดต่างๆ จากความคิดหลักไปสู่ความคิดรองและ
ความคิดย่อย ให้เห็นเป็นโครงสร้างในภาพรวม โดยใช้เส้น คำ สี เครื่องหมาย สัญลักษณ์
และภาพแสดงความหมายและความเชื่อมโยงของความคิดหรือสาระนั้นๆ

2. หลักและขั้นตอนในการสร้างแผนผังความคิด

ในการสร้างแผนผังความคิดนั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้สรุป
หลักการและขั้นตอนไว้ ดังนี้

สมาน ถาวรรัตนวิช (2541, หน้า 37) ก็ได้เสนอขั้นตอนในการสร้าง
แผนผังความคิดไว้ทั้งหมด 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. เริ่มต้นด้วยสัญลักษณ์หรือรูปภาพลงบนกลางกระดาษ
2. ระบุคำสำคัญหลัก
3. เชื่อมโยงคำอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับคำสำคัญหลักด้วยเส้นโยงจากคำ
สำคัญหลักตรงกลางออกไปทุกทิศทาง
4. เขียนคำที่ต้องการ 1 คำต่อ 1 เส้น และแต่ละเส้นควรเกี่ยวข้องกับเส้น
อื่นๆ ด้วย
5. ขยายคำสำคัญอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้
6. ใช้สี รูปภาพ ลักษณะของเส้นเป็นการระบุถึงลักษณะของการ
เชื่อมโยง การเน้นหรือลำดับ

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545, หน้า 77) ได้สรุปหลักการสร้างแผนผัง
ความคิดไว้ดังนี้

1. เริ่มต้นด้วยภาพสี่ตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษ ภาพๆ เดียวมีค่ากว่าคำพันคำ
ซ้ำยังช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และเพิ่มความจำมากขึ้นด้วย
2. ใช้ภาพให้มากที่สุด Mind Mapping ของคุณตรงไหนที่ใช้ภาพได้ให้ใช้
ก่อน คำสำคัญ (Key Word) หรือรหัสเป็นการช่วยการทำงานของสมองดึงดูดยาและ
ช่วยจำ

3. ควรเขียนคำสำคัญบรรจงตัวใหญ่ๆ ถ้าเป็นภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ เพื่อที่ว่าย้อนกลับมาอ่านใหม่จะได้ภาพประกอบชัดเจน สะดุดตา อ่านง่าย และก่อผลกระทบต่อความคิดมากกว่าการใช้เวลาเพิ่มอีกเล็กน้อยในการเขียนตัวให้ใหญ่อ่านง่ายชัดเจน จะช่วยให้เราประหยัดเวลาได้เมื่อย้อนกลับมาอ่านใหม่อีกครั้ง

4. เขียนคำสำคัญเหนือเส้น แต่เส้นต้องเชื่อมต่อกับเส้นอื่นๆ เพื่อให้ Mind Mapping มีโครงสร้างพื้นฐานรองรับ

5. คำสำคัญควรมีลักษณะเป็น “หน่วย” โดยคำสำคัญ 1 คำ ต่อเส้น 1 เส้น คำละเส้น เพราะว่าจะช่วยให้แต่ละคำเชื่อมโยงกับคำอื่นๆ ได้อย่างอิสระ เปิดทางให้ Mind Mapping คล่องตัวและยืดหยุ่นมากขึ้น

6. ระบายสีให้ทั่ว Mind Mapping เพราะสีช่วยยกระดับความจำ เพลิดเพลิน กระตุ้นสมองซีกซ้าย

7. เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ ควรปล่อยให้หัวคิดมีอิสระมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ อย่ากังวลว่าจะเขียนลงตรงไหนดี จะใส่หรือไม่ใส่อะไรลงไปเพราะล้าวน แต่จะทำให้งานล้าช้า

ธัญญา พลอนันต์ (2550, หน้า 44-45) สรุปหลักสำคัญของการเขียนแผนผังความคิด คือการใช้ภาพ สี และเส้นร่วมกันในการจัดบันทึก โดยเริ่มจากตรงกึ่งกลางของหน้ากระดาษที่ไม่มีเส้น ความคิดต่างๆ อาจจะแทนด้วยคำสำคัญที่แทนประเด็นหลัก หรือภาพที่แทนความคิดนั้นที่มีเส้นเชื่อมโยงต่อกัน แบบเดียวกับที่สมองทำงานดังนี้

1. แก่นภาพ (กลางภาพ) มีขนาดพอเหมาะไม่ใหญ่หรือเล็กเกินไป ถ้าใหญ่ไปจะทำให้เหลือเนื้อที่สำหรับขยายกิ่งก้านสาขาของ Mind Map ออกไปได้น้อยลง แต่ถ้าเล็กไปก็ทำให้ไม่น่าสนใจ สมองไม่จำ ขนาดที่เหมาะสมสำหรับกระดาษ A4 คือ เหยียด 10

2. ห้ามล้อมแก่นแกน ด้วยเส้นรอบวงใดๆ ทั้งสิ้น ยกเว้นว่าจะมีนัยสัมพันธ์กับเรื่องนั้นๆ เช่น อาณาเขต เกาะหรือประเทศ ปกหนังสือ

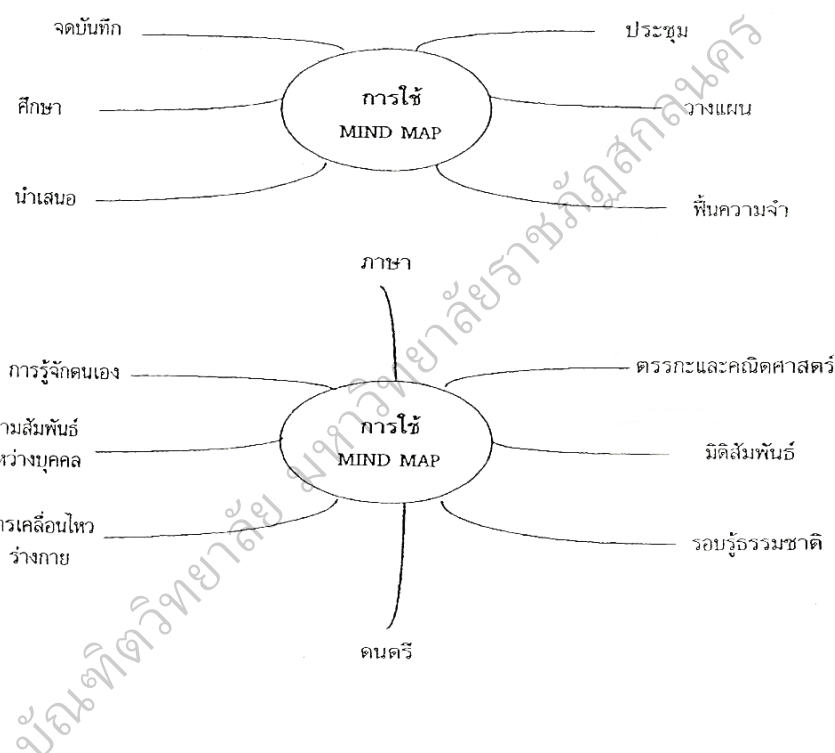
3. เส้นของกิ่งแก้วต้องโยงเชื่อมต่อกับแก่นแกนเสมอ ต้องมีจุดใดจุดหนึ่งสัมผัสกับส่วนใดส่วนหนึ่งของแก่นแกน เส้นจะลอยอยู่โดดๆ ไม่ได้ ในกิ่งแก้วเดียวกัน กิ่งก้อยที่แตกออกมาก็ต้องเชื่อมต่อกันด้วย

4. คำยิ่งสั้นยิ่งดี หากเขียนเพื่อติดต่อต้องพยายามให้คำที่สั้นที่สุด เป็นคำมูลได้ยิ่งดี แต่หากเพื่อจดจำแล้วใช้คำมูลหลายคำได้ (คำมูล คือคำที่มีหนึ่งหรือหลายพยางค์และมีความหมายอย่างน้อยหนึ่งความหมาย เช่น กิน มะม่วง มะละกอ)
5. เส้นต้องมีความสัมพันธ์กับคำหรือภาพ หากเส้นยาวมากไปจะทำให้เสียพื้นที่ในการขยายไปโดยไม่จำเป็น นอกจากนั้นเมื่อเส้นยาวเท่าๆ กับคำแล้วยังช่วยในการฟื้นความจำไว้ เมื่อนึกคำไม่ออกว่าคำนั้นควรจะสั้นหรือยาวอย่างไร
6. กิ่งก้อย ที่แตกออกมาจากกิ่งแก้วกิ่งเดียวกันควรมีสีเดียวกันทั้งแขนง เพื่อช่วยให้จำง่าย จำเป็นซุดๆ ไป นอกจากนั้น หากเขียน Mind Map ชำนาญขึ้นเราอาจใช้สีประจำกับความคิดต่างๆ เช่น สีแดงกับเรื่องด่วน เมื่อใช้สีที่สื่อไปถึงเนื้อหาด้วยแล้ว ก็จะช่วยผูกโยงเรื่องไว้กับหลายๆ สิ่งทำให้เราจำง่ายขึ้น
7. ต้องแตกกิ่งที่จุดสุดท้ายของเส้นเสมอ อย่าไปแยกกิ่งออกมาจากกลางเส้น ยกเว้นกรณีที่มีข้อย่อยมากมาจนแตกจากปลายเส้นไม่หมด การแตกกิ่งจากกลางเส้นทำให้ความคิดไม่สิ้นไหลเท่าที่ควร
8. เวลาเขียน Mind Map บนกระดาษแผ่นเดียวระวังอย่าหมุนกระดาษ กลับเป็นวงกลมจนทำให้เขียนคำบางคำกลับหัวกลับหางอ่านยาก พยายามเอียงกระดาษไปทางซ้ายหรือขวาให้ไม่เกิน 50 องศา
9. ไม่ควรใช้วลีหรือประโยค ใน Mind Map เลือกคำที่เป็นประเด็นหลักเท่านั้น เลือกคำตอบที่สั้น กระชับ ตรงประเด็น เขียนแต่คำมูลเท่านั้นจะดีที่สุด
10. เส้นทุกเส้น ของทั้งกิ่งแก้วและกิ่งก้อยต้องโยงเชื่อมต่อกัน อย่าเขียนเส้นให้ขาดหรือแหงน เพื่อให้เกิดความคิดเชื่อมโยงกันอย่างต่อเนื่องไม่ขาดสาย
11. ห้ามเขียนภาพหรือคำ แล้วล้อมด้วยวงกลมหรือรูปเหลี่ยม เพราะทำให้ความคิดไม่สิ้นไหล ทั้งยังเสียพื้นที่ในช่องของเส้นที่ไม่มีคำไปโดยเปล่าประโยชน์ หากต้องการเน้นคำหรือภาพให้เขียนบนเส้น แล้วค่อยล้อมวงรอบให้วงอยู่ส่วนบนของเส้น เช่นเดียวกับคำหรือภาพที่ต้องการเน้น
12. ห้ามเขียนคำ/ภาพปิดท้ายเส้น เพราะเป็นการปิดกั้นไม่ให้เราติดต่อ ยกเว้นเมื่อเขียนจบแล้ว จะวาดภาพประกอบปิดปลายบางกิ่ง เพื่อความสวยงามได้ แต่จะให้ดีก็ควรมีเส้นรองรับไว้ด้วย
13. ห้ามเขียนคำ/ภาพทั้งบนและใต้กิ่งเดียวกัน เช่น ไทยบนกิ่ง และ อังกฤษใต้กิ่งเดียวกัน เพราะหากกิ่งนั้นแตกแขนงออกไป จะสับสนว่าข้อความที่แตกออกมา

เชื่อมกับคำบนหรือคำล่าง ยกเว้นว่าจะเป็นเรื่องเดียวกันแต่เป็นคนละภาษาหรือใช้ศัพท์ที่ต่างกัน

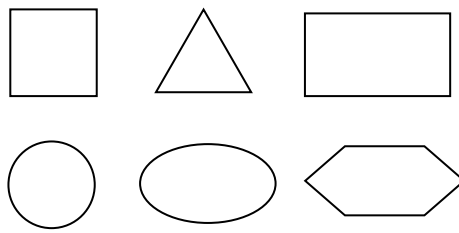
ทิตินา แชมมณี (2551, หน้า 389-392) ได้กล่าวถึงขั้นตอนหลักๆ ในการทำแผนผังความคิด ดังนี้

1. เขียนความคิดรวบยอดหลักไว้ตรงกลาง แล้วแตกสาขาออกไปเป็นความคิดรวบยอดย่อยๆ ตัวอย่างดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 ตัวอย่างแผนผังความคิดเรื่องการใช้ MIND MAP

2. เขียนคำที่เป็นตัวแทนความหมายของความคิดนั้นๆ ลงไป และใช้รูปทรงเรขาคณิต แสดงระดับของคำ คำใดอยู่ในขอบเขตหรือระดับเดียวกัน ใช้รูปทรงเรขาคณิตเดียวกันล้อมกรอบคำนั้น รูปทรงเรขาคณิตที่นิยมใช้กันโดยทั่วไปมี ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 รูปทรงเรขาคณิตที่ใช้ในแผนผังความคิด

3. ลากเส้นเชื่อมโยงความคิด เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของความคิดต่างๆ
เส้นที่ใช้อาจเป็นเส้นตรง เส้นโค้ง หรืออาจใช้ลูกศร แสดงความเชื่อมโยงของความคิดต่างๆ
ตัวอย่างดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 ลักษณะของเส้นที่ใช้ในแผนผังความคิด

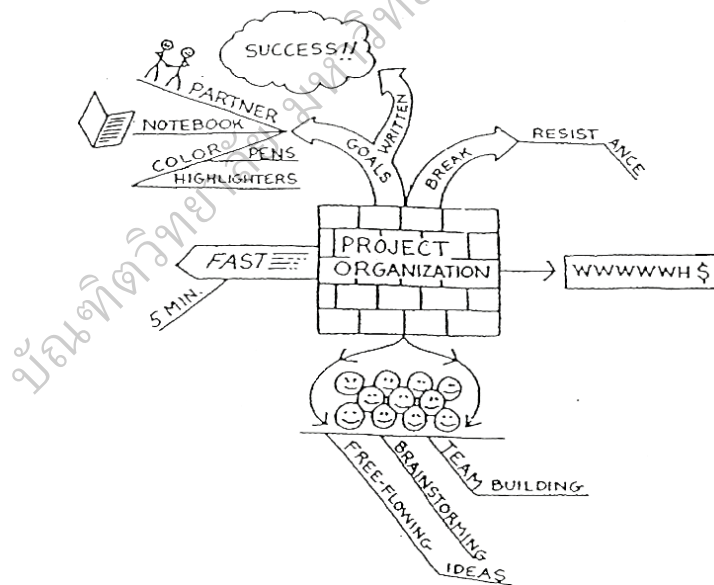
4. ใช้ลักษณะต่างๆ เป็นตัวแทนความหมายของความคิดและความรู้สึก
ต่างๆ ดังภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 ตัวอย่างภาพสัญลักษณ์ที่ใช้แทนความหมาย

5. สร้างผังความคิดให้สมบูรณ์ ตามความเข้าใจของตน

ดั่งภาพประกอบ 8-9

ภาพประกอบ 8 ตัวอย่างแผนผังความคิดเรื่อง Project Organization

โดย Wycoff, J. (1991, p. 93)

3. สามารถนำมาใช้ในการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ ทำให้ผู้สอนทราบถึงความรู้ที่นักเรียนได้รับ

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2544, หน้า 50) กล่าวถึงประโยชน์ของแผนผังความคิด (Mind Mapping) กับการใช้งานด้านการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ด้านผู้เรียน ผู้เรียนสามารถนำแผนผังความคิด (Mind Mapping) มาใช้สำหรับจัดบันทึกความรู้ การสรุป การอภิปราย ทบทวนความรู้เดิม การจัดระบบข้อมูลที่กระจัดกระจายให้เป็นระเบียบ ตลอดจนการวางแผนการทำงาน การเสนอผลงาน และการเขียนรายงาน

2. ด้านผู้สอน ครูผู้สอนสามารถนำแผนผังความคิด (Mind Mapping) มาใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนการสร้างหลักสูตร แผนการสอน การประเมินผลการเรียนรู้ การประเมินโครงการ การเตรียมบทเรียน การเสนอผลงาน การบันทึกการประชุม การสรุป การอภิปราย ใช้ในการระดมความคิด การตรวจสอบความรู้ของผู้เรียนและให้ผู้เรียนสรุปความเข้าใจจากบทเรียน

ทวีศักดิ์ ภวนานันท์ (2545, หน้า 29) กล่าวถึงประโยชน์ของแผนผังความคิด ดังนี้

1. สำหรับข้อมูลที่ซับซ้อน หากเขียนด้วยแผนผังความคิด จะช่วยทำให้เกิดความรวดเร็วมากกว่าการเขียนเป็นคำหรือเป็นประโยค

2. เนื่องจากแผนผังความคิดเป็นวิธีการคิดที่ต้องใช้สมองทั้งสองข้าง ซึ่งสมองซีกซ้ายจะทำหน้าที่ในการวิเคราะห์คำ ภาษา สัญลักษณ์ ระบบ ลำดับ ความเป็นเหตุเป็นผล ตรรกวิทยา ส่วนสมองซีกขวาจะทำหน้าที่สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ความงาม ศิลปะ จังหวะ โดยมีแถบเส้นประสาทคอร์ปัสคัลโลซัมเป็นเสมือนสะพานเชื่อม

3. ช่วยทำให้ระลึกถึงข่าวสารที่เคยคิดวาดไว้ได้ง่าย เพราะแผนผังข้อมูลได้ถูกบันทึก

กรมวิชาการ (2546, หน้า 130) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแผนผังความคิดไว้ดังนี้

1. ช่วยบูรณาการความรู้เดิมกับความรู้ใหม่
2. ช่วยพัฒนาความคิดรวบยอดให้ชัดเจนขึ้น
3. ช่วยเน้นองค์ประกอบที่สำคัญของเรื่อง

4. ช่วยพัฒนาการอ่าน การเขียน และการคิด
5. ช่วยวางแผนในการเขียนการปรับปรุงการเขียน
6. ช่วยในการอภิปราย
7. ช่วยวางแผนการสอนของครู
8. เป็นเครื่องมือในการประเมินผล

ธัญญา พลอนันต์ (2550, หน้า 42) กล่าวถึงประโยชน์ของแผนผังความคิดว่า เป็นการวางโครงเรื่องที่จะเขียนได้อย่างครอบคลุมประเด็นความคิดสำคัญๆ เพื่อลงรายละเอียดที่ละเอียด ประเด็น ช่วยจัดปัญหาการเขียนซ้ำ สามารถนำไปใช้เขียนรายงานฉบับที่กได้ผลเป็นอย่างดี นอกจากนี้แผนผังความคิดยังช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นความคิดหลักอย่างเด่นชัดกว่าเดิม มองเห็นความสัมพันธ์ที่สำคัญของแต่ละความคิดเชื่อมโยงให้เห็นอย่างชัดเจน โดยความคิดที่สำคัญกว่าอยู่ใกล้จุดศูนย์กลางมากกว่า ความคิดที่สำคัญน้อยจะอยู่ริมขอบ การสร้างแผนผังความคิดจึงเป็นการปลูกฝังนิสัยให้หยั่งรากฝังลึก และเป็นวิธีที่สมองได้รับการจัดระบบเชื่อมโยงเพื่อดึงความคิดออกมาโดยใช้คำ ใช้สีต่างๆ และใช้สัญลักษณ์ในการจัดระบบเชื่อมโยงช่วยในการพัฒนาสมองทั้งซีกซ้าย (การวิเคราะห์) ซีกขวา (การสังเคราะห์) รวมทั้งช่วยพัฒนาการคิดขั้นสูง จัดระบบข้อมูลให้เป็นระบบไม่กระจัดกระจาย ซึ่งการใช้แผนผังความคิดสามารถใช้ได้กับผู้เรียนตั้งแต่อายุ 5 ปีขึ้นไป

Kagan, S. (1998, p. 1) กล่าวถึงประโยชน์ของการใช้แผนผังความคิดดังนี้

1. การใช้แผนผังความคิดทำให้มองเห็นกระบวนการคิดของผู้เรียนได้
2. การใช้แผนผังความคิดทำให้ผู้เรียนสามารถขยายทักษะการคิดเพิ่มขึ้น
3. การให้ผู้เรียนทำแผนผังความคิด ซึ่งมีลักษณะเป็นทั้งภาพและข้อความ เป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างตื่นตัวและช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย

4. ผู้สอนสามารถใช้แผนผังความคิดเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการสอนนำเสนอข้อมูลให้กับผู้เรียนได้

สรุปได้ว่า แผนผังความคิด (Mind Mapping) มีประโยชน์หลากหลาย ทั้งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนำมาใช้ในการสรุปเนื้อหาในบทเรียนเพื่อทำให้จำได้นานๆ การจัดระบบเนื้อหาและความรู้ต่างๆ ให้ถูกต้อง ทำให้ผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียน และสะท้อนให้เห็นถึงความคิดของผู้เรียน และการวัดผลประเมินผล

เจตคติ

1. ความหมายของเจตคติ

เจตคติหรือทัศนคติเป็นลักษณะหนึ่งของคุณลักษณะด้านจิตพิสัย หรือด้านความรู้สึก คำว่า “เจตคติ” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Attitude” ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า “Aptus” แปลว่า โน้มเอียง เหมาะสม มีนักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้ให้ความหมายของเจตคติไว้ดังนี้

ธันย์ชนก โชติผล (2551, หน้า 37) กล่าวว่า เจตคติเป็นความรู้สึกหรือความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ ซึ่งสามารถสร้างและเปลี่ยนแปลงได้ มีแนวโน้มที่จะแสดงออกว่าเห็นด้วยหรือไม่ หรือรู้สึกเฉยๆ ต่อสิ่งต่างๆ ในสังคม ต่อบุคคล ต่อสถานการณ์ หรือต่อสิ่งเร้าต่างๆ

บุญธรรม กิจปริดาภิรุทธิ์ (2551, หน้า 308) ได้สรุปความหมายของเจตคติว่า เป็นกริยาท่าทีรวมๆ ของบุคคลที่เกิดจากความพร้อมหรือความโน้มเอียงของจิตใจ ซึ่งแสดงออกต่อสิ่งเร้าหนึ่งๆ เช่น วัตถุ สิ่งของและสถานการณ์ต่างๆ ในสังคม โดยแสดงออกในทางสนับสนุน ซึ่งมีความรู้สึกเห็นดีเห็นชอบต่อสิ่งเร้านั้นๆ หรือในทางต่อต้าน ซึ่งมีความรู้สึกที่ไม่เห็นด้วยไม่เห็นชอบต่อสิ่งเร้านั้น

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 241) ให้ความหมายว่า เจตคติเป็นเรื่องของความชอบ ความไม่ชอบ ความลำเอียง ความคิดเห็น ความรู้สึกความเชื่อฝังใจของเราต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดมักจะเกิดขึ้นเมื่อเรารับรู้หรือประเมินผู้คน เหตุการณ์ในสังคมเราจะเกิดอารมณ์ความรู้สึกบางอย่างควบคู่ไปกับการรับรู้และมีผลต่อความคิดและปฏิกิริยาในใจของเรา ดังนั้น เจตคติจึงเป็นพฤติกรรมภายนอกที่อาจสังเกตได้หรือพฤติกรรมภายในที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยง่ายแต่มีความโน้มเอียงเป็นพฤติกรรมภายในมากกว่าพฤติกรรมภายนอก

Allport, G.W. (1996, p. 139) ให้นิยามเจตคติว่า หมายถึง สภาพความพร้อมของจิตใจซึ่งเกิดขึ้นโดยประสบการณ์ สภาพความพร้อมนี้เป็นแรงพยายามที่จะกำหนดทิศทางหรือปฏิกิริยาต่อบุคคล สิ่งของ หรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

Johns (1996, pp. 131–133) กล่าวว่า เจตคติเป็นลักษณะอารมณ์ที่ค่อนข้างคงที่และมีความคงเส้นคงวาซึ่งบุคคลหนึ่งมีแนวโน้มต่อวัตถุ สิ่งของ สถานการณ์ หรือบุคคลอื่น มีเป้าหมายที่แน่นอนชัดเจน มีความเจาะจงมากกว่าค่านิยมสามารถเปลี่ยนแปลงได้ถ้าได้รับประสบการณ์ใหม่ที่ตรงกับความรู้สึกของตนเอง เจตคติมักจะสอดคล้องกับ

พฤติกรรมแต่ไม่จำเป็นจะต้องสอดคล้องเสมอไป

จากความหมายของเจตคติที่กล่าวไว้ จึงพอสรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง การแสดงออกทางความรู้สึก ความคิดเห็น และท่าทีของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น บุคคลสิ่งของ การกระทำและสถานการณ์ต่างๆ โดยอาจเป็นไปในทางบวกคือ การชอบ ความพอใจ เห็นด้วย หรืออาจเป็นไปในทางลบคือ ไม่ชอบ ไม่พอใจ ไม่เห็นด้วย ทั้งนี้เจตคติเป็นผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ดังนั้นเจตคติจึงสามารถสร้างได้และเปลี่ยนแปลงได้

2. ลักษณะของเจตคติ

การศึกษาลักษณะของเจตคติมีหลายรูปแบบ ซึ่งนักจิตวิทยา นักการศึกษา และนักวิชาการหลายท่านได้จำแนกลักษณะของเจตคติของบุคคล ไว้ดังนี้

ฐานิยา อมรพลัง (2549, หน้า 114-115) กล่าวสรุปคุณลักษณะของเจตคติที่สำคัญดังนี้

1. เจตคติเกิดจากการเรียนรู้ (learning) หรือประสบการณ์ (experience) มิได้เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด เมื่อเด็กเกิดการเรียนรู้อย่อมจะมีความรู้สึก (feeling) และความคิดเห็น (opinion) เกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้นั้น นั่นคือ เกิดเจตคติขึ้นนั่นเอง
2. เจตคติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ (changeable) มิใช่คนเราชอบหรือเกลียดอะไรแล้วจะต้องชอบหรือเกลียดไปตลอดชีวิต อาจเปลี่ยนแปลงเป็นตรงกันข้ามก็ได้
3. เจตคติเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมทั้งภายนอกและภายใน เราสามารถทราบได้ว่าบุคคลใดมีเจตคติในทางยอมรับหรือไม่ยอมรับ โดยการสังเกตพฤติกรรมที่บุคคลนั้นแสดงออกอาจแสดงด้วยคำพูดหรือด้วยสีหน้าท่าทาง พอใจหรือไม่พอใจ
4. เจตคติเป็นสิ่งที่ซับซ้อน (complex) ที่มีความสลับซับซ้อนเพราะเจตคติขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ประสบการณ์ การรับรู้ ความรู้สึก ความคิดเห็น อารมณ์ สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ฉะนั้นจึงแปรผันได้
5. เจตคติเกิดจากการเลียนแบบ (imitation) สามารถถ่ายทอดออกไปสู่บุคคลอื่นๆ คล้อยตามเป็นธรรมดา ถ้าเราเคารพรัก นับถือ พอใจ ศรัทธาใคร ก็ย่อมจะมีฉันท์าคติ เห็นพฤติกรรมของบุคคลที่เรายอมรับนั้นดีงาม จึงเลียนแบบเป็นเยี่ยงอย่าง
6. ทิศทางและปริมาณของเจตคติ ปริมาณความเข้มของเจตคติ มีตั้งแต่พอใจอย่างยิ่ง ปานกลาง จนถึงไม่พอใจอย่างยิ่ง ความเข้มก็แล้วแต่ว่าจะมีความรู้สึกสุดปลายในด้านใด เจตคติของบุคคลมีระดับความรุนแรงต่างกัน ทิศทางของเจตคติ มี 2 ทิศทาง คือ สนับสนุนหรือต่อต้าน

7. เจตคติอาจเกิดขึ้นจากความมีจิตสำนึก (consciousness) หรือจากจิตไร้สำนึก (unconscious) เมื่อบุคคลเรียนรู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับอะไรก็จะมีจิตสำนึกสมบูรณ์ เพราะได้สังเกตเห็น พิจารณาหาเหตุผล วิเคราะห์ จนแน่ใจว่าถูกหรือผิด ควรหรือไม่ควร ดีหรือเลว เจตคติที่เกิดขึ้นในลักษณะนี้เรียกว่าเกิดจากจิตสำนึก

8. เจตคติมีลักษณะคงทนถาวรพอสมควร เจตคติเกิดจากความรู้สึกที่สะสมมานานพอสมควร จริงอยู่เจตคติเปลี่ยนแปลงได้แต่ไม่ได้หมายความว่าเปลี่ยนแปลงในระยะเวลาชั่วครู่ชั่วยาม เจตคดีย่อมมีความคงทนยากที่จะเปลี่ยนแปลง เจตคติบางอย่างที่อยู่ในสภาพไม่มั่นคง ก็พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงได้ ส่วนเจตคติที่มั่นคงถาวรเปลี่ยนแปลงได้ยาก

9. บุคคลแต่ละบุคคลย่อมมีเจตคติต่อบุคคล สถานการณ์สิ่งเดียวกัน แตกต่างกันได้ แล้วแต่ประสบการณ์ของบุคคลนั้นๆ

ปราณี ทองคำ (2549, หน้า 146-147) ได้กล่าวถึงลักษณะของเจตคติที่สำคัญหลายประการดังนี้

1. เจตคติมีที่หมาย (Attitude Objects) ซึ่งได้แก่ สิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น คน สถานที่ สิ่งของ สถานการณ์ หรือสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น เสรีภาพ ความรักประชาธิปไตย ฯลฯ
2. มีการระบุในแง่ดี-ไม่ดี (Evaluation Aspect) มีความผันแปรในทางบวกและลบหรือในด้านการสนับสนุนและต่อต้าน
3. มีลักษณะคงทน (Relatively Enduring) เจตคติของคนที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แม้ว่านักจิตวิทยาจะไม่ถือเป็นของถาวร แต่ลักษณะของความคงทนก็เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป เจตคติเปลี่ยนแปลงได้ แต่การเปลี่ยนแปลงต้องใช้เวลา
4. มีความพร้อมในการตอบสนอง (Readiness for Response) คือมีความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดตามเจตคติที่เขามีอยู่ เช่น มีความพร้อมที่จะซื้อรถยนต์ ถ้ามีเงิน ทั้งนี้เพราะมีเจตคติที่ดีต่อรถยนต์อยู่แล้ว

รุจินันท์ ภาคักดี (2553, หน้า 41-42) กล่าวว่าเจตคติเป็นความรู้สึกที่ซึ่หรือบ่งบอกลักษณะทางจิตใจ อารมณ์ของบุคคล ซึ่งอาจเป็นลักษณะที่ไม่แสดงออกมาภายนอกให้บุคคลอื่นเห็น หรือเข้าใจก็ได้ซึ่งมีลักษณะทั่วไปที่สำคัญ 5 ประการดังนี้

1. เจตคติเป็นเรื่องของอารมณ์ (Feeling) อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามเงื่อนไขหรือสถานการณ์ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลจะมีการกระทำที่เสแสร้งโดยแสดงออกไม่ให้ตรงกับความรู้สึกของคนเมื่อเขารู้ตัวหรือรู้ว่ามีคนสังเกต
2. เจตคติเป็นเรื่องเฉพาะตัว (Typical) ความรู้สึกของบุคคลอาจเหมือนกัน แต่รูปแบบการแสดงออกแตกต่างกันไป หรืออาจมีการแสดงออกที่เหมือนกันแต่ความรู้สึกแตกต่างกันได้
3. เจตคติมีทิศทาง (Direction) การแสดงออกของความรู้สึกสามารถแสดงออกได้ 2 ทิศทาง เช่น ทิศทางบวกเป็นทิศทางที่สังคมปรารถนาและทิศทางลบเป็นทิศทางที่สังคมไม่ปรารถนา ได้แก่ ซื่อสัตย์-คดโกง, รัก-เกลียด, ชยัน-ขี้เกียจ เป็นต้น
4. เจตคติมีความเข้มข้น (Intensity) เจตคติเป็นความรู้สึกต่อเนื่องตั้งแต่บวกถึงลบ ความมกน้อยของความรู้สึกคือ ความเข้มข้นนั่นเอง
5. เจตคติมีความคงเส้นคงวา (Consistency) เจตคติเป็นความรู้สึกต่อเนื่องที่ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า เจตคติเป็นลักษณะที่เกิดกับบุคคล โดยผ่านการเรียนรู้มานานนับตั้งแต่เด็ก ประสบการณ์ทั้งหมดที่ได้รับทั้งทางตรงและทางอ้อมจะมีอิทธิพลทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ ยอมรับหรือปฏิเสธ ตามความเห็นของแต่ละบุคคล ลักษณะของเจตคตินี้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามวัยต่างๆ

3. องค์ประกอบของเจตคติ

องค์ประกอบของเจตคติมีหลายด้าน ซึ่งนักจิตวิทยา นักการศึกษา และนักวิชาการหลายท่าน ได้จำแนกองค์ประกอบของเจตคติไว้หลายรูปแบบดังนี้
 ปราณี ทองคำ (2549, หน้า 147-148) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของเจตคติไว้ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความคิดความเข้าใจ (Cognitive Component)
 ความคิดความเข้าใจนี้จะเป็นการแสดงออกซึ่งความรู้หรือความเชื่อซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้ในประสบการณ์ต่างๆ จากสภาพแวดล้อมอันเป็นเรื่องของปัญญาในระดับที่สูงขึ้น เช่น นักบริหารหรือผู้บังคับบัญชามีความคิดเห็นหรือความเชื่อที่ผู้บังคับบัญชาของเขานั้นมีลักษณะของความเป็นผู้ใหญ่สามารถปกครองตนเองได้ ดังนั้นเขาจึงได้ให้ความเป็นอิสระในการทำงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการวินิจฉัยสั่งการ

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) องค์ประกอบด้านความรู้สึกนี้จะ เป็นสภาพทางอารมณ์ ประกอบกับการประเมิน ในสิ่งนั้นๆ อันเป็นผลจากการเรียนรู้ในอดีต ดังนั้นจึงเป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกอันเป็นที่ยอมรับ เช่น ชอบรัก ถูกใจ รักสนุก หรือปฏิเสธต่อสิ่งนั้น เช่น เกลียด โกรธ ก็ได้ ความรู้สึกนี้อาจทำให้บุคคลเกิดความยึดมั่นและอาจแสดงปฏิกิริยาตอบโต้หากมีสิ่ง ที่ขัดกับความรูสึกดังกล่าว

3. องค์ประกอบด้านแนวโน้มของพฤติกรรม (Behavioral Component) หมายถึง แนวโน้มของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมหรือปฏิบัติต่อสิ่งที่ตนชอบหรือเกลียดอันเป็นการตอบสนองหรือกระทำในทางใดทางหนึ่งซึ่งเป็นผลมาจากความคิดความเชื่อ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งเรานั้นๆ เช่น บุคคลนั้นมีเจตคติที่ดีต่อระบอบประชาธิปไตย หรือมีความคิดความเชื่อความรู้สึกที่ดีต่อระบอบประชาธิปไตย บุคคลนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมแบบเข้าหาหรือแสวงหา ตรงกันข้ามหากมีเจตคติต่อสิ่งนั้นที่ไม่ดีก็ จะเกิดพฤติกรรมในการถอยหนีหรือหลีกเลี่ยง

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 247-248) ได้เสนอองค์ประกอบพื้นฐาน จำนวน 3 ด้านของเจตคติ ไว้ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Component) คือ ความรู้ ความคิด และความเข้าใจของบุคคลเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ จากการได้รับรู้ประสบการณ์ หรือ ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งนั้นก่อนจึงจะสามารถกำหนดท่าทีความรู้สึกต่อสิ่งเรานั้นได้

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) คือ ความรู้สึกต่างๆ เช่น ความพอใจ ความชื่นชม ไม่ชอบ หรือรังเกียจซึ่งความรู้สึกเหล่านี้จะเกิดขึ้นโดยมี ความรู้ ความคิด หรือประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้นๆ ของแต่ละบุคคลเป็นตัวกำหนด

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) คือ แนวโน้มในทางปฏิบัติที่จะสนองต่อสิ่งเร้าใดๆ ทั้งด้านบวก หรือด้านลบ เช่น การยอมรับ การไม่ยอมรับ ความเต็มใจหรือไม่เต็มใจ

Gibson (1997, p. 103) กล่าวว่า เจตคติมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่

3 ประการได้แก่

1. องค์ประกอบด้านที่เกี่ยวกับอารมณ์และความรู้สึก (Affect) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเจตคติ ที่เชื่อว่าเป็นผลของการเรียนรู้ที่ได้จากพ่อแม่ ครูอาจารย์ และเพื่อนวัยเดียวกันเป็นเจตคติที่เกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อสิ่งต่างๆ การชอบหรือไม่ชอบต่อบุคคล สิ่งของ หรือเหตุการณ์ เช่น การรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจต่อนาย การชอบหรือไม่ชอบดนตรี

งานศิลปะ อาหารบางชนิด เป็นต้น ดังนั้นองค์ประกอบนี้จึงเป็นสภาพทางอารมณ์ควบคู่ไปกับการประเมิน

2. องค์ประกอบด้านที่เกี่ยวกับความนึกคิด (Cognition) เป็นอีกส่วนหนึ่งของเจตคติที่เป็นด้านความรู้ การรับรู้ ความเห็นและความเชื่อของบุคคล ซึ่งมีที่มาจากกระบวนการคิดที่ใช้เหตุผลเชิงตรรกะเป็นหลัก จึงเป็นเจตคติที่ผ่านการประเมินของผู้นั้นแล้ว เช่น ความเชื่อว่าคนหรือสิ่งของนั้นดีหรือไม่ดี หรือผู้บังคับบัญชาที่มีความคิดหรือความเชื่อที่ว่า ผู้ใต้บังคับบัญชาของตนมีความเป็นผู้ใหญ่พอ สามารถที่จะปกครองตนเองได้ ดังนั้นเขาจึงให้ความเป็นอิสระในการทำงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการวินิจฉัยสั่งการ เป็นต้น

3. องค์ประกอบด้านที่เกี่ยวกับพฤติกรรม (Behavior) เป็นเจตคติอีกส่วนหนึ่งของบุคคลที่ตั้งใจที่จะกระทำต่อคนอื่นหรือวัตถุสิ่งของด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น การแสดงความเป็นมิตร ให้ความอบอุ่น หรือก้าวร้าว เป็นปฏิกิริยาหรือเอื้ออาทร เป็นต้น แนวโน้มของพฤติกรรมเป็นผลมาจากความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งเรานั้น ตัวอย่างเช่น ถ้ามีบุคคลมีเจตคติที่ดีต่อระบอบประชาธิปไตย หรือมีความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกที่ดีต่อระบอบประชาธิปไตย แนวโน้มพฤติกรรมผู้นั้นก็จะรับฟัง เคารพ ต่อสิทธิผู้อื่น ซอบการเข้ามามีส่วนร่วมหรือแสวงหาความร่วมมือ ในทางตรงกันข้าม ผู้ที่มีเจตคติไม่ดีในเรื่องนี้ ก็จะแสดงพฤติกรรมต่อต้าน ถอยหนีหรือ หลีกเลี่ยงต่อเหตุการณ์เหล่านั้น

Lefton (1997, p. 354) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของเจตคติไว้ 3 ประการคือ

1. ด้านความรู้ความเข้าใจ (The cognitive component) เป็นความเชื่อที่มีต่อสิ่งนั้นๆ

2. ด้านอารมณ์ (The Emotion component) เป็นความรู้สึกชอบไม่ชอบสิ่งนั้น

3. ด้านพฤติกรรม (The behavioral component) เป็นการแสดงออกของความเชื่อและความรู้สึกที่มีต่อสิ่งนั้น

จากองค์ประกอบที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า องค์ประกอบของเจตคติ มี 3 ด้านซึ่งสัมพันธ์กันได้แก่ ด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Component) ด้านความรู้สึก (Affective Component) และด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) เพราะเป็นการแสดงออกของความรู้ ความคิด ความรู้สึกที่จะมีผลต่อพฤติกรรมทั้งทางบวกหรือทางลบ

ดังนั้น ผู้สอนต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของเจตคติในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนและส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น

4. ประโยชน์ของเจตคติ

เจตคติของบุคคลเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้บุคคลได้แสดงออกทางด้านความรู้สึกนึกคิดของตนต่อสภาพแวดล้อม ซึ่งจะช่วยสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องต่อสถานการณ์ภาวะแวดล้อมนั้นๆ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 5-6) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของเจตคติไว้ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ช่วยทำให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยการจัดรูปหรือจัดระบบสิ่งของต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา
2. ช่วยให้มีการเข้าข้างตนเอง (Self-esteem) โดยช่วยให้บุคคลหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดี หรือปกปิดความจริงบางอย่างซึ่งนำความไม่พอใจมาสู่ตัวเอง
3. ช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่สลับซับซ้อน ซึ่งมีปฏิกิริยาโต้ตอบหรือการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งลงไปนั้นส่วนมากจะทำให้เกิดความพอใจมากหรือเป็นบำเหน็จรางวัลจากสิ่งแวดล้อม
4. ช่วยให้บุคคลสามารถแสดงออกถึงค่านิยมของตนเอง ซึ่งแสดงว่าเจตคตินั้นนำความพอใจมาให้บุคคลนั้น
5. เตรียมบุคคลเพื่อให้พร้อมต่อการปฏิบัติการ
6. ช่วยให้บุคคลได้คาดคะเนล่วงหน้าว่าอะไรจะเกิดขึ้น
7. ทำให้บุคคลได้รับความสำเร็จตามหลักชัยที่วางเอาไว้

รุจินันท์ ภาคักดี (2553, หน้า 49) ได้สรุปประโยชน์ของเจตคติไว้ว่า ช่วยให้ผู้บุคคลแสดงความคิดเห็นของตนเองเพื่อทำให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบตัวโดยการจัดรูปหรือระบบของสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา

จึงสรุปได้ว่า เจตคติช่วยให้บุคคลเข้าใจตนเอง ช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ให้สามารถแสดงความคิดเห็นและแสดงออกถึงค่านิยมของตนเอง ทั้งช่วยทำให้มีการเตรียมความพร้อมและคาดคะเนล่วงหน้า ทำให้ปฏิบัติสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

5. การปลูกฝังและปรับเปลี่ยนเจตคติ

การปลูกฝังและการพัฒนาเจตคติในการเรียนนั้น ครูมีบทบาทสำคัญที่สุดที่จะสร้างให้เกิดผลทางด้านบวกหรือลบ การสร้างและพัฒนาเจตคติที่ดีต่อการเรียนนั้น เป็นเจตคติทางบวก นักเรียนจะแสดงออกในลักษณะพึงพอใจในการเรียน สนใจการเรียน มีความรู้สึกว่าคุณครูเป็นบุคคลที่น่าเคารพ สามารถถ่ายทอดความรู้สึกได้ดีเห็นคุณค่าของการศึกษา ประกอบกับการสร้างสรรค์บรรยากาศของการเรียนให้เกิดความพึงพอใจ เช่น สภาพห้องเรียนสะอาดน่าอยู่ มีความเป็นกันเองและการสังคมนระหว่างเพื่อนให้ความช่วยเหลือกันและกันในเรื่องการเรียน เจตคติที่ดีจะช่วยเสริมให้การเรียนรู้มีความน่าสนใจ ผู้เรียนมีความตั้งใจเรียนอย่างเต็มใจและมีความสุข (สุภัทธา ทวีศรี, 2545, หน้า 10)

การสร้างให้เกิดเจตคติที่ดีหรือการเปลี่ยนเจตคติที่ไม่ดี ไม่ถูกต้องให้เป็นไปทางสร้างสรรค์จึงมีความสำคัญมากต่อเด็ก แหล่งที่มีอิทธิพลต่อการเกิดและการเปลี่ยนเจตคติ มี 4 แหล่งดังนี้ (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, หน้า 268-269)

1. ครอบครัว พ่อแม่ เป็นผู้ถ่ายทอดความเชื่อ เจตคติให้แก่เด็กทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา เช่น การนับถือศาสนา เด็กจะนับถือศาสนาตามพ่อแม่ การเปลี่ยนหรือไม่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ใหม่ๆที่เด็กอาจได้รับจากสังคม
2. บุคคลที่เกี่ยวข้อง ถ้าเป็นเด็กส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลในโรงเรียน เช่น เพื่อน ครูอาจารย์ซึ่งมีความสัมพันธ์โดยตรงกับเด็ก การปลูกฝังจากการอบรมสั่งสอน การชอบครูหรือเพื่อนที่คอยให้ความช่วยเหลือก็จะสร้างสรรค์เจตคติต่อเด็ก
3. สื่อมวลชน นับว่าเป็นแหล่งที่มีอิทธิพลมากต่อการเกิดและเปลี่ยนแปลงเจตคติของเด็ก ซึ่งเป็นผู้รับสื่อ สื่อมีหลายรูปแบบ ทั้งเอกสาร สิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร หนังสืออ่านเล่นและสื่อไม่เป็นสิ่งพิมพ์ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต
4. ประสบการณ์ทางตรง บุคคลมีประสบการณ์ทางตรงกับจุดมุ่งหมายจะเป็นเจตคติที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของบุคคลมากกว่าที่เกิดขึ้นโดยทางอ้อม เช่น การได้ชมโฆษณายาสระผม เห็นผมของนางแบบดกสวยเป็นเงางามจึงมีเจตคติบวกและผู้รับสื่อจะหาโอกาสใช้ยาสระผมยี่ห้อนั้นเจตคติจะไม่เปลี่ยนเมื่อผมดกดำเป็นเงางามแต่หากผมไม่สวยดังที่คาดคิดไว้เจตคติจะเปลี่ยนไปในทางตรงกันข้าม

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 265-267) ได้เสนอแนวทางการนำทฤษฎีและหลักการมาใช้ในการเปลี่ยนเจตคติไว้ ดังนี้

1. การให้การเสริมแรงแก่นักเรียน เมื่อนักเรียนได้มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ครูให้ความสนใจ ให้กำลังใจ ให้คำชม จะทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนเพิ่มมากขึ้น และเชื่อมโยงไปสู่การปฏิบัติความประพฤติในโรงเรียนด้วย
2. การให้การเลียนแบบเจตคติที่ดี โดยดูจากบุคคลสำคัญที่นักเรียนรักและชื่นชอบเป็นตัวอย่างเพื่อจะได้รับเอาเจตคตินั้นมาเป็นของตน
3. การพิจารณาถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนเจตคติ เช่น การได้ข่าวสาร การรับข่าวสาร การสื่อความหมาย ครูจะต้องระมัดระวังและควบคุมองค์ประกอบเหล่านี้ให้ดี จึงจะบังเกิดผลในการสร้างหรือปรับเปลี่ยนเจตคติของผู้เรียน
4. ครูอาจต้องให้ข่าวสารและสร้างสถานการณ์ที่จะทำให้เกิดความสอดคล้องและขัดแย้ง เมื่อต้องการจะเสริมเจตคติให้เข้มข้น หรือเปลี่ยนเจตคติที่ไม่ต้องการจนกว่าผู้เรียนจะได้มีความรู้ความเข้าใจและมีความรู้สึกพร้อมด้วยมีเจตคติที่ถูกต้องตามความต้องการของครู
5. การเปลี่ยนเจตคติของกลุ่มจะง่ายกว่าการเปลี่ยนทีละคน เพราะบุคคลชอบการเลียนแบบเอาอย่างและต้องการการเข้ากลุ่ม ด้วยเหตุนี้สิ่งแวดล้อมที่ดีก็จะมีผลต่อการเปลี่ยนเจตคติ
6. หลักการวิธีการในการเปลี่ยน ต้องพิจารณาให้เหมาะสมเพราะอาจใช้ไม่ได้กับสถานการณ์หนึ่งแต่อาจใช้ไม่ได้กับอีกสถานการณ์หนึ่งก็ได้
7. หาวิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเปลี่ยนเจตคติ หรือเต็มใจที่จะเปลี่ยนเจตคติด้วยตัวของเขาเอง
8. เจตคติที่ดีต่อตนเอง โดยการที่มีความรู้ความเข้าใจในความสามารถของตนเอง มีความพึงพอใจในรูปลักษณะของตนเอง และการรู้การแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมเป็นเรื่องที่จำเป็นที่จะต้องสร้างให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนเพราะคนเรามักแสดงพฤติกรรมในทางที่สอดคล้องกับเจตคติต่อตนเอง

กล่าวโดยสรุป การปลูกฝังและปรับเปลี่ยนเจตคติ มีอิทธิพลมาจากครอบครัว บุคคลที่เกี่ยวข้องใกล้ชิด สื่อมวลชนและประสบการณ์ทางตรงของเด็กที่จะเป็นผู้ปลูกฝัง ถ่ายทอดหรือปรับเปลี่ยนเจตคติให้แก่เด็ก ดังนั้น ในฐานะบทบาทครูผู้สอนจึงควรเป็นผู้ปลูกฝังและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและเจตคติที่ถูกต้องเหมาะสมให้กับผู้เรียนโดยการให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดีเอื้อต่อการเรียนรู้ กำหนดสถานการณ์เพื่อฝึกผู้เรียนให้มีความคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ ทั้งนี้ต้อง

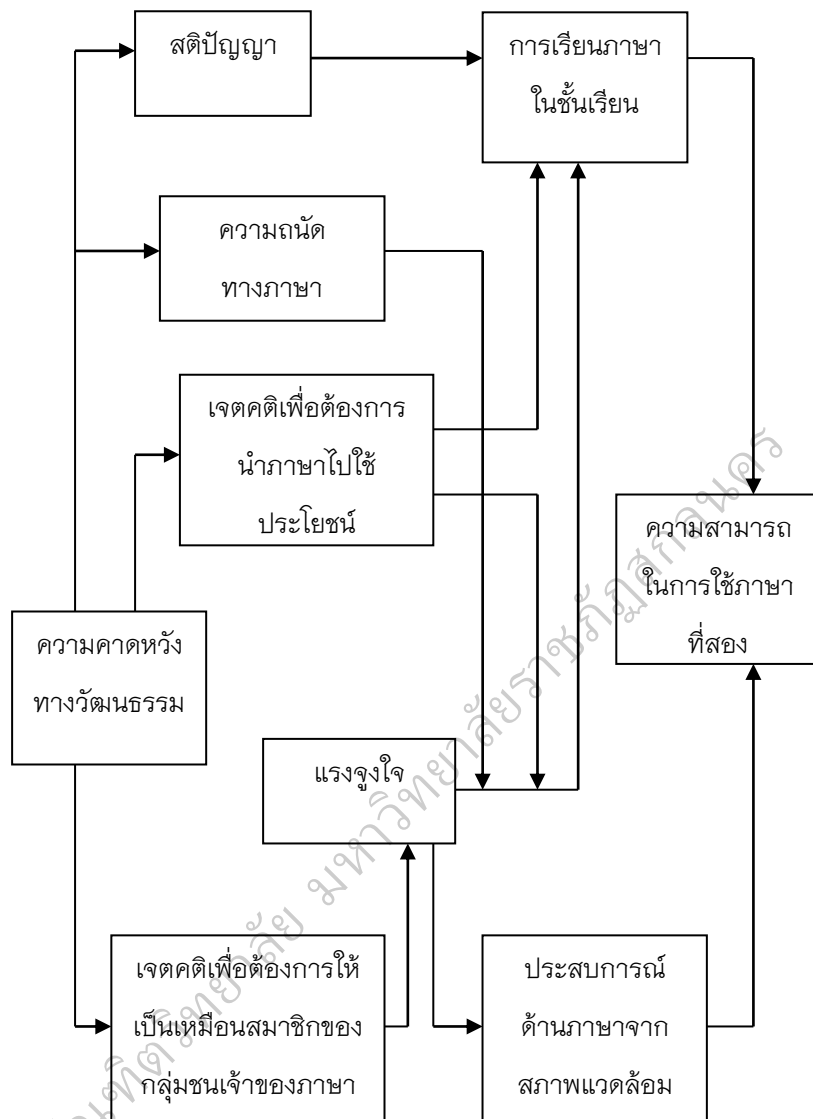
ได้รับความร่วมมือที่ดีจากผู้ปกครองและผู้เรียนในการฝึกประสบการณ์ที่ดี เพื่อให้ผู้เรียนมีข้อมูลในการคิดพิจารณาและตัดสินใจได้ถูกต้องเหมาะสมสำหรับการเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ดี และมีประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ

6. เจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษ

ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษนั้น เจตคติมีบทบาทสำคัญเพราะความสำเร็จในการเรียนขึ้นอยู่กับเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อเจ้าของภาษาด้วย ดังที่ Krahen, S.D. (1981, p. 112) กล่าวว่าเจตคติและความถนัดทางภาษาต่างก็เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนแต่ไม่ขึ้นต่อกันและกัน ทั้งนี้เพราะผู้เรียนอาจจะมีความถนัดต่ำและมีเจตคติที่ดีหรือมีความถนัดสูงแต่มีเจตคติในทางลบก็ได้ ซึ่งเจตคตินั้นไม่ว่าจะเป็นประเภทใดก็มีส่วนในการกำหนดความสำเร็จในการเรียนได้ทั้งนั้น เพราะผู้เรียนบางคนอาจไม่มีความต้องการที่จะเป็นเหมือนเจ้าของภาษานั้น มีประโยชน์ในด้านต่างๆ เช่น ทำให้ได้รับรู้แนวคิดใหม่ๆ วิธีการดำเนินชีวิตสมัยใหม่ให้ประโยชน์ในการทำงาน ดังนั้น เจตคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษย่อมมีความสัมพันธ์ และอิทธิพลต่อพฤติกรรมหรือสัมฤทธิ์ผลในการเรียนภาษาของผู้เรียนอย่างแน่นอน

ศักดิ์ สุนทรเสถียร (2531, หน้า 8) กล่าวว่า เจตคติไม่ได้เกิดโดยกำเนิดหรือพันธุกรรม แต่เจตคติเกิดขึ้นภายหลัง อาจเกิดจากการเรียนรู้ การเลียนแบบหรือเกิดจากการได้รับแรงเสริมกำลังก็ได้

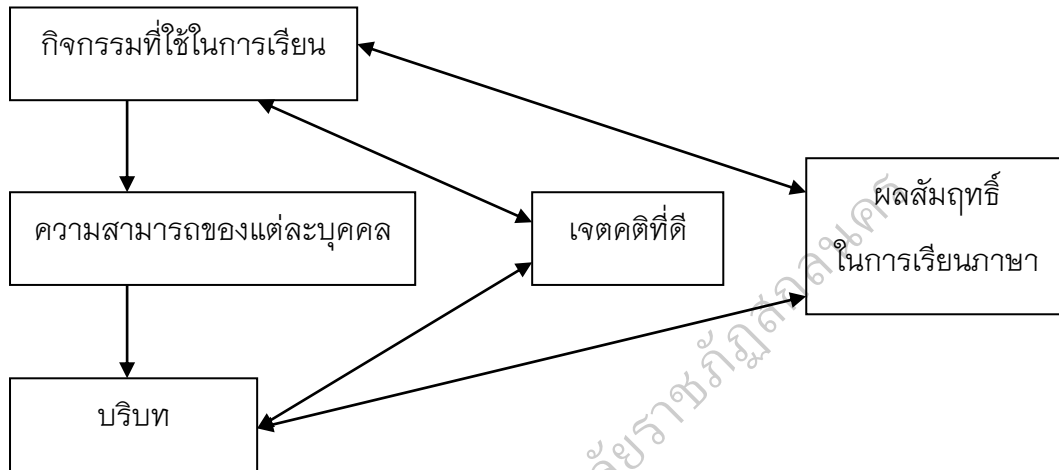
Gardner, R.C. and Lambert, W.E. (1959, pp. 266 – 272) ได้เสนอรูปแบบเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติและองค์ประกอบอื่นๆ กับความสามารถในการใช้ภาษาที่สองไว้ดังภาพประกอบ 10

ภาพประกอบ 10 ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติและองค์ประกอบอื่นๆ กับความสามารถในการใช้ภาษาที่สอง

Jakobovits (1970, p. 110) กล่าวว่า การสร้างเจตคติต่อการเรียนภาษาต่างประเทศนั้นจะต้องคำนึงถึงความต้องการในการประสบผลสำเร็จในการเรียนภาษาของผู้เรียน เจตคติต่อครูผู้สอน ความสนใจในการเรียนและเจตคติต่อวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา

นอกจากนี้ Oller, Baca, and Uigil (1977, pp. 173–178) สรุปว่า เจตคติเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เพราะเป็นได้ทั้งสิ่งสนับสนุน และสิ่งกีดขวาง และยังได้เสนอรูปแบบแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติและผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาไว้ดังภาพประกอบ 11

ภาพประกอบ 11 รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติและผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษา

จะเห็นได้ว่า เจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษนั้นเกิดจากการที่ผู้เรียนมองเห็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เข้าใจและมองเห็นคุณค่าของภาษาอังกฤษจึงให้ความเอาใจใส่ต่อการศึกษา ดังนั้น การจัดประสบการณ์ในการเรียนภาษาอังกฤษที่ดีจะช่วยให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษต่อไป

7. หลักการวัดเจตคติ

เนื่องจากเจตคติค่อนข้างไปทางนามธรรมมากกว่ารูปธรรม เป็นความรู้สึก ความเชื่อของบุคคล ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลง การวัดเจตคติจึงไม่สามารถจะวัดได้โดยตรงแต่วัดได้จากแนวโน้มของบุคคลที่แสดงออกทางภาษาและวัดในรูปของความเห็น การวัดเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดและผู้ใด อาจจะใช้วิธีการสังเกตจากการกระทำ คำพูด การแสดงสีหน้าท่าทางหรือสัมภาษณ์ความรู้สึกนึกคิดของเขา แต่แบบวัดหรือเครื่องมือที่นักจิตวิทยานิยมใช้กันมากจะอยู่ในรูปแบบของแบบสอบถาม หรือแบบสำรวจ เรียกว่า “แบบวัดเจตคติ”

ซึ่งการวัดเจตคตินั้นควรมีข้อตกลงเบื้องต้น (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, หน้า 252-253) ดังนี้

1. การศึกษาเจตคติเป็นการศึกษาความคิดเห็น ความรู้สึกของบุคคลที่มีลักษณะคงเส้นคงวา หรืออย่างน้อยก็เป็นความคิดเห็น หรือความรู้สึกที่จะไม่เปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาหนึ่ง
 2. เจตคติเป็นสิ่งที่ไม่สามารถวัดหรือสังเกตได้โดยตรง การวัดเจตคติจึงเป็นการวัดทางอ้อม จากแนวโน้มที่บุคคลแสดงออกหรือพฤติกรรมที่มีแบบแผนคงที่
 3. การศึกษาเจตคติของบุคคล มิใช่แต่เป็นการศึกษาทิศทางเจตคติของบุคคลเท่านั้นแต่ต้องศึกษาถึงระดับความมากน้อยหรือความเข้มแข็งของเจตคตินั้นด้วย
- สรุปได้ว่า การวัดเจตคติต้องมีข้อตกลงเบื้องต้น เช่น มีลักษณะคงเส้นคงวาและมีสิ่งประกอบ 3 ส่วน คือ ตัวบุคคลที่จะถูกวัด มีสิ่งเร้า เรื่องราวที่บุคคลแสดงเจตคติ ตอบสนองและมีการตอบสนอง รวมทั้งสิ่งเร้าที่จะนำไปใช้และคำนึงถึงความเที่ยงตรงของการวัด

8. เครื่องมือวัดเจตคติและการสร้างแบบวัดเจตคติ

เครื่องมือวัดเจตคติมีกระบวนการสร้างเป็นแบบวัดเจตคติที่มีหลายมาตรา ซึ่งได้นำเสนอไว้ 7 วิธี (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, หน้า 253-259) ดังนี้

1. การสร้างแบบวัดเจตคติวิธีของ Thurstone's Equal Appearing Interval Scale
 2. การสร้างแบบวัดเจตคติตามวิธีการของ Likert's Summated Rating Scale
 3. การสร้างแบบวัดเจตคติของ Osgood's Semantic Differential Scale
 4. การสร้างแบบวัดเจตคติ วิธีเปรียบเทียบคู่ของ Fechner's Method of Paired Comparison
 5. การสร้างแบบวัดเจตคติโดยใช้ระเบียบวิธีแบบคิวของ Stephenson's Q-technique
 6. การสร้างแบบวัดระยะทางสังคมของ Bogard-dus's Social Distance Scale
 7. การสร้างแบบวัดสะสมของ Guttmen's Cumulative Scale
- หลักการสร้างแบบวัดเจตคติวิธีตามวิธีการของ Likert's Summated Rating Scale มีหลักการสร้างว่า การจัดให้มีข้อความที่แสดงเจตคติต่อที่หมายในทิศทางใด

ทิศทางหนึ่ง แล้วให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นคำตอบของแต่ละข้อความ จะมีให้เลือกตอบ 5 ช่อง ตั้งแต่ เห็นด้วยอย่างมาก เห็นด้วย เฉยๆ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างมาก ซึ่งลำดับขั้นตอนของการสร้าง มีดังนี้ (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, หน้า 255-256)

1. รวบรวมข้อความแต่ละข้อความต้องมีลักษณะที่คนมีเจตคติต่างๆ กันตอบต่างกัน และหลีกเลี่ยงข้อความที่มี 2 ความหมาย

2. ตรวจสอบข้อความนั้นว่าเหมาะสมกับการตอบเพียงใด ในลักษณะของ 5 ช่องดังกล่าว

3. ทดลองดูว่ามีข้อความใดไม่ชัดเจนหรือคลุมเครือเพื่อการแก้ไข

4. การให้น้ำหนักคะแนนของความเห็น ในแต่ละระดับตามวิธีการของ Likert ทำให้มาตรวัดของเขาใช้ได้สะดวกมาก เพราะใช้การกำหนดค่าแบบบังใจ เพื่อให้เป็นค่าน้ำหนักประจำของแต่ละระดับความเห็นเหมือนกันทุกข้อความ

เมื่อแต่ละระดับความเห็นของแต่ละข้อความวัดเจตคติมีค่าประจำตายตัว การที่จะหาว่าบุคคลใดมีเจตคติเป็นอย่างไร ก็ใช้วิธีการรวมน้ำหนักหรือคะแนนจากการตอบทุกข้อความของแต่ละคน ถ้าน้ำหนักรวมจากการตอบข้อความทั้งหมดมีค่าสูงหรือได้คะแนนสูงแสดงว่าระดับเจตคติของบุคคลนั้น เป็นไปในลักษณะพอใจหรือคล้อยตาม ย่อมแสดงว่าบุคคลนั้นมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้น หรือมีความพอใจในสิ่งนั้น คะแนนหรือน้ำหนักที่ใช้แทนระดับเจตคติดังกล่าว

สรุปได้ว่า เครื่องมือวัดเจตคติมีหลากหลายวิธี ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบการวัดเจตคติของ Likert ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาและการสร้างง่าย รวมทั้งมีเกณฑ์การให้คะแนนที่แน่นอนมาใช้ในการทดลองวัดเจตคติต่อการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามวิธีของ Likert กำหนดช่วงความรู้สึกเป็น 5 ช่วง คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉยๆ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ประสิทธิภาพของเครื่องมือ

ในการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ ดังนี้
 เฟซิญ กิจระการ (2545, หน้า 30-36) กล่าวว่า การหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนใดๆ มีกระบวนการที่สำคัญอยู่ 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการหาประสิทธิภาพตามวิธีการหาประสิทธิภาพเชิงเหตุผล (Rational Approach) และขั้นตอนการหาประสิทธิภาพตามวิธีการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ (Empirical Approach)

ทั้งสองวิธีนี้ต้องทำควบคู่กันไป จึงจะมั่นใจได้ว่าสื่อหรือเทคโนโลยีการเรียนการสอนที่ผ่านกระบวนการหาประสิทธิภาพ จะเป็นที่ยอมรับได้ดังรายละเอียด ดังนี้

1. วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงเหตุผล (Rational Approach)

กระบวนการนี้เป็นการหาประสิทธิภาพโดยใช้หลักของความรู้และเหตุผลในการตัดสินคุณค่าของสื่อการเรียนการสอนโดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้พิจารณาตัดสินคุณค่า ซึ่งเป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมในด้านความถูกต้องของการนำไปใช้ ผลจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนนำมาหาประสิทธิภาพโดยใช้สูตร ดังนี้

$$CVR = \frac{2N_e}{N} - 1$$

เมื่อ CRV แทน ประสิทธิภาพเชิงเหตุผล (Rational Approach)

N_e แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ยอมรับ (Number of Panelists Who Had Agreement)

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด (Total Number of Panelists)

ผู้เชี่ยวชาญจะประเมินสื่อการเรียนการสอนตามแบบประเมินที่สร้างขึ้นในลักษณะของแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) (นิยมใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ) นำค่าเฉลี่ยที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนไปแทนค่าในสูตร สำหรับค่าเฉลี่ยของผู้เชี่ยวชาญที่ยอมรับจะต้องอยู่ในระดับมากขึ้นไป คือ ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 5.00 ค่าที่คำนวณได้ต้องสูงกว่าค่าที่ปรากฏในตาราง ตามจำนวนของผู้เชี่ยวชาญจึงจะยอมรับว่าสื่อมีประสิทธิภาพ ถ้าได้ไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดจะต้องปรับปรุงแก้ไขสื่อและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาใหม่

ตัวอย่าง ผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินเครื่องมือหรือสื่อการเรียนการสอนจำนวน 5 คน แต่ละคน คำนวณค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ 4.15, 3.89, 4.67, 4.32 และ 4.75

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน พบว่า ได้ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ทุกคน N_e จึงมีค่าเท่ากับ 5 ด้วย ผลการแทนค่าในสูตร ดังนี้

$$\begin{aligned}
 CRV &= \frac{2N_e}{N} - 1 \\
 &= \frac{2 \times 5}{5} - 1 \\
 &= 2 - 1 \\
 &= 1.00
 \end{aligned}$$

แสดงว่า เครื่องมือหรือสื่อการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเชิงเหตุผล จึงนำไปใช้ได้ (เพราะเป็นค่าที่สูงกว่าค่าการยอมรับขั้นต่ำในตาราง)

2. วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ (Empirical Approach) วิธีการนี้จะนำสื่อไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้เรียนเป้าหมาย การหาประสิทธิภาพของสื่อ เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ (CAI) บทเรียนโปรแกรม ชุดการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ แบบฝึกทักษะ เป็นต้น ส่วนมากใช้วิธีการหาประสิทธิภาพด้วยวิธีนี้ ประสิทธิภาพประกอบวัดส่วนใหญ่จะพิจารณาจากเปอร์เซ็นต์การทำแบบฝึกหัดหรือกระบวนการเรียนการสอนหรือแบบทดสอบย่อย โดยแสดงเป็นค่าตัวเลข 2 ตัว เช่น $E_1/E_2 = 80/80$, $E_1/E_2 = 85/85$, $E_1/E_2 = 90/90$ เป็นต้น

เกณฑ์การหาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) มีความแตกต่างกันหลายลักษณะ ในที่นี้จะยกตัวอย่าง $E_1/E_2 = 80/80$ ดังนี้

1. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 1 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ ผู้เรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบย่อยได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ถือเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ ผู้เรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนการหาค่า E_1 และ E_2 ใช้สูตรดังนี้

$$E_1 = \frac{\sum x}{N} \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ

$\sum x$ แทน คะแนนของแบบฝึกหัดหรือของแบบทดสอบย่อย
ทุกชุดรวมกัน

A แทน คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดทุกชุดรวมกัน

N แทน จำนวนผู้เรียนทั้งหมด

$$E_2 = \frac{\frac{\sum x}{N}}{A} \times 100$$

เมื่อ E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

$\sum x$ แทน คะแนนรวมของแบบทดสอบหลังเรียน

B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน

N แทน จำนวนผู้เรียนทั้งหมด

2. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 2 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ จำนวนผู้เรียนร้อยละ 80 ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ได้คะแนนร้อยละ 80 ทุกคน ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ ผู้เรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียนครั้งนั้นได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 เช่น มีผู้เรียน 40 คน ร้อยละ 80 ของผู้เรียนทั้งหมด คือ 32 คน แต่ละคนได้คะแนนจากการทดสอบหลังเรียนถึงร้อยละ 80 (E_1) ส่วน 80 ตัวหลัง (E_2) คือ ผลการทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนทั้งหมด (40 คน) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80

3. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 3 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ จำนวนผู้เรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ที่ผู้เรียนทำเพิ่มขึ้นจากแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยเทียบกับคะแนนที่ทำได้ก่อนเรียน (Pre-test) ยกตัวอย่าง ตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) ดังนี้ สมมติผู้เรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 10 แสดงว่าแตกต่างจากคะแนนเต็ม (ร้อยละ 100) เท่ากับ 90 ถ้าผู้เรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 85 แสดงว่า ความแตกต่างของ 2 ครั้งนี้ (ก่อนเรียนกับหลังเรียน) เท่ากับ $85 - 10 = 75$ ดังนั้น ค่าของ $E_2 = (75/90) \times 100 = 83.33\%$ ถือว่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ $E_2 = 80$

4. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 4 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ ผู้เรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) หมายถึง ผู้เรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนแต่ละข้อถูกมีจำนวนร้อยละ 80 (ถ้าผู้เรียนทำข้อสอบใดถูกมีจำนวนผู้เรียนไม่ถึงร้อยละ 80 แสดงว่า สื่อไม่มีประสิทธิภาพ)

กล่าวโดยสรุป เกณฑ์ในการหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนจะนิยมตั้งเป็นตัวเลข 3 ลักษณะ คือ 80/80 85/85 และ 90/90 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของวิชาและเนื้อหาที่นำมาสร้างสื่อ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจด้วยวิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ตอกซ์ (MIA) งานวิจัยในประเทศไทย ได้มีผู้ทำการวิจัยไว้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

อุซุพร บถพิบูลย์ (2550, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาผลของวิธีการสอนแบบ MIA ที่มีต่อความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษและพฤติกรรมในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเดชะปัตตนยานุกูล จังหวัดปัตตานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเดชะปัตตนยานุกูล จังหวัดปัตตานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 41 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ แบบประเมินตนเองด้านพฤติกรรมในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ และแบบสังเกตพฤติกรรมในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ $t - test$ for Dependent Samples ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยวิธีการสอนแบบ MIA มีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 และนักเรียนมีพฤติกรรมในการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกัน

รอสณี บูชามัน (2552, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษด้วยวิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ตอกซ์ (MIA) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพัฒนวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 48 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม ดำเนินการวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจฉบับก่อนเรียนและหลังเรียน แบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษ และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ตอกซ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ $t - test$ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังการใช้วิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (MIA) มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (MIA) อยู่ในระดับมาก

เสาวนีย์ ณะสาร (2553, บทความย่อ) ได้ทำการศึกษาความสามารถอ่านจับใจความและความสนใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านจากการสอนอ่านตามแนวการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านทรัพย์สมบูรณ์ จำนวน 6 คน เลือกมาโดยวิธีเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแผนการสอนอ่านจับใจความตามแนวการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ แบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความ และแบบสอบถามวัดความสนใจในการอ่านภาษาไทยที่สร้างขึ้น และใช้เวลาในการทดลองวันละ 2 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมงรวม 24 ครั้ง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยควอไทล์ The sign Test for Median :One sample และ The Wilcoxon Matched – Pairs Signed – Ranks Test ผลการศึกษาพบว่าความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน หลังการสอนอ่านตามแนวการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์อยู่ในระดับดี ความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน หลังการสอนอ่านตามแนวการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์สูงขึ้น และความสนใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน หลังการสอนอ่านตามแนวการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์อยู่ในระดับมาก

เสาวรส บุพพรณ (2555, บทความย่อ) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและแรงจูงใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี ด้วยวิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (MIA) กับวิธีสอนตามคู่มือครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษการอ่านเชิงวิเคราะห์ รหัสวิชา อ32203 จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 50 คน รวมทั้งสิ้น 100 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random

Sampling) โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนอ่านด้วยวิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (MIA) และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนอ่านด้วยวิธีสอนตามคู่มือครู เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ และแบบสอบถามวัดแรงจูงใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (X) ค่าคะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบหาค่าที่แบบกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for independent samples) ผลการวิจัยพบว่า ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี ด้วยวิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (MIA) หลังการทดลองสูงกว่าวิธีสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แรงจูงใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี ด้วยวิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (MIA) หลังการทดลองสูงกว่าวิธีสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษางานวิจัยข้างต้น จะเห็นว่าการสอนอ่านตามแนวการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (MIA) เป็นการจัดกิจกรรมที่ส่งผลต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในด้านการพัฒนาการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนให้มีทักษะการอ่านที่ดีขึ้น ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งเหมาะสมที่จะนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้แผนผังความคิดพัฒนาการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ งานวิจัยในประเทศไทย ได้มีผู้ทำการวิจัยไว้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สุชีพรญา บุรินทร์อุทัยกุล เจริญชัย (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนากิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้ผังความคิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนหนองเม็ก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 38 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนการสอนอ่าน จำนวน 15 แผน เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ แบบบันทึกพฤติกรรมการสอนของครู แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน แบบทดสอบย่อยท้ายวงจรด้วยแบบวัด Mind Mapping แบบสอบถามความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การ คำนวณคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ ร้อยละ โดยใช้โปรแกรม Excel และใช้โปรแกรม SPSS for Windows ผลการวิจัยพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้ ผังความคิดด้วยรูปแบบการสอนอ่าน สามารถพัฒนา ปรับปรุงให้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่าง ต่อเนื่อง ในแต่ละวงจรและส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนอัตราส่วน ร้อยละ 81.14 ของคะแนนเต็ม และมีนักเรียนจำนวน 34 คน ที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 89.47 ซึ่งผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ และความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ โดยใช้ผังความคิดอยู่ในระดับมาก

พัชยา สุขพัชรภรณ์ (2552, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้กิจกรรม แผนผังความคิดเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านและความสามารถในการพูด ภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการสอนที่ใช้กิจกรรมแผนผังความคิด จำนวน 8 แผน แบบทดสอบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและแบบประเมินความสามารถในการพูด ภาษาอังกฤษ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่าความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียนเพิ่มขึ้นหลังจากเรียนโดยใช้กิจกรรม แผนผังความคิด

ลักษณาพร ศุขโคตร (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการใช้แผนผัง ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน สาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ใช้ประชากรจำนวน 46 คน ที่เรียน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา ค.ศ. 2551 ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิด และแบบบันทึกคะแนนผลการตรวจการเขียน แผนผังความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน ภาษาอังกฤษ ซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้าได้พัฒนาขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติใช้สูตรหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า จากแบบบันทึก คะแนนผลการตรวจการเขียน แผนผังความคิด นักเรียนมีระดับคะแนนเพิ่มจากเดิมในทุกๆ แผน โดยคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละจากแผนที่ 1 ถึงแผนที่ 10 คือ ร้อยละ 23.60, 26.52, 31.30, 41.95, 63.04, 71.52, 72.60, 81.95, 92.17 และ 97.17 โดยสรุปผลของ

การใช้แผนผังความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่านักเรียนมีการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษหลังจากเรียนโดยใช้แผนผังความคิด

สุदारัตน์ ศักดิ์คำดวง (2552, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค การเขียนแผนภูมิ Mind Mapping ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจตุรมิตรวิทยาจารย์ จำนวน 45 คน รูปแบบของการวิจัยเป็นการศึกษาเฉพาะกรณีโดยให้การทดลองหนึ่งครั้ง (One – shot case study) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการสอนอ่านจับใจความภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคการเขียนแผนภูมิ Mind Mapping การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การคำนวณค่าร้อยละและคะแนนเฉลี่ย โดยโปรแกรมสำเร็จรูป B-Index ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอ่านจับใจความภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคการเขียนแผนภูมิ Mind Mapping ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 75.56 ของนักเรียนทั้งหมด และความคิดเห็นของนักเรียนต่อการสอนอ่านจับใจความภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคการเขียนแผนภูมิ Mind Mapping ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

รัทยาภรณ์ คำพิชิต (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้ผังความคิดสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโสภณกเต็นประชาอุปถัมภ์ กลุ่มเป้าหมายจำนวน 23 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการ เรียนรู้ตามขั้นตอนการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้ผังความคิด จำนวน 6 แผน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อ่าน ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การคำนวณร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้ผังความคิดมีนักเรียนจำนวน 20 คนจากจำนวนนักเรียน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 86.95 มีคะแนนผ่าน

จากการวิจัยข้างต้นแสดงให้เห็นว่าวิธีการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้ผังความคิด จะช่วยจูงใจ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเรียน และทำให้เข้าใจในเรื่องที่อ่านยิ่งขึ้น

2. งานวิจัยในต่างประเทศ

งานวิจัยต่างประเทศเกี่ยวกับวิธีสอนการอ่านโดยวิธีสอนแบบบูรณาการของ เมอร์ตอกซ์นั้น นักการศึกษาและนักวิจัยได้นำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในช่วง 15 ปีที่ผ่านมา และมีการนำมาใช้ในปัจจุบันโดยแพร่หลาย แต่ในวงการศึกษามีการนำขั้นตอนของ MIA กับการพัฒนาการอ่านมาใช้ในวิธีการใหม่ๆ ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปงานวิจัยที่ใกล้เคียงกับขั้นตอนของ MIA ดังนี้

Knoll, C.L. (2000, Abstract) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับการความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนเกรด 10 สายศิลป์ภาษาจำนวน 55 คน ของโรงเรียนมัธยมออกตาวา รัฐมิชิแกน ประเทศฮอลแลนด์ โดยนักเรียนจะได้อ่านเรื่องสั้นและหลังจากนั้นจะได้รับการทดสอบเกี่ยวกับแรงจูงใจและคำถามเกี่ยวกับความเข้าใจในการอ่าน ทั้งคะแนนของเครื่องมือประเมินผลและการวิเคราะห์ผลใช้วิธีการของเพียร์สันเพื่อหาค่านัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์ ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับความเข้าใจในการอ่านมีความสัมพันธ์กันอย่างมากระหว่างสองตัวแปรนี้ ความสัมพันธ์กันอย่างมากนี้ชี้ให้เห็นว่าการมุ่งเน้นอยู่กับแรงจูงใจของนักเรียนที่มีคะแนนการอ่านต่ำจะเป็นประโยชน์ต่อบุคคลเหล่านั้น

Ana M. Taboada (2003, Abstract) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ในการตั้งคำถามของนักเรียนกับการอ่านเพื่อความเข้าใจ จากการสำรวจนักเรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา รวมทั้งระดับวิทยาลัย ในรัฐแมริแลนด์ จำนวน 208 คน ที่ใช้กลวิธีการตั้งคำถามเพื่อช่วยในการอ่านเพื่อความเข้าใจ การวิจัยพบว่า ในการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยวิธีการตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่จะอ่าน โดยนักเรียนเป็นผู้ตั้งคำถามด้วยตนเองนั้น ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในองค์ความรู้ต่างๆ และมีระดับความเข้าใจในการอ่านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

Mackenzie, G. (2012, Abstract) ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านเพื่อความเข้าใจกับวัยรุ่นที่เป็นสมาธิสั้น (ADHD) และไม่เป็นสมาธิสั้นประกอบด้วยวัยรุ่นที่เป็นสมาธิสั้น จำนวน 45 คน ชาย 26 คน หญิง 19 คน และวัยรุ่นที่ไม่เป็นสมาธิสั้นจำนวน 42 คน ชาย 20 คน หญิง 22 คน อายุระหว่าง 13-18 ปี ได้ทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ตามเกณฑ์มาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่าความสามารถในการสะกดคำศัพท์และความสามารถในการบอกความหมายคำศัพท์นั้นสัมพันธ์กับความเข้าใจในการอ่าน

Sayre, E. (2013, Abstract) จากการสำรวจประสิทธิภาพของการใช้วิธีเรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เกรด 11 จำนวน 72 คน ในรัฐฟลอริดา สหรัฐอเมริกา ซึ่งนักเรียนเหล่านี้จะมีเชื้อชาติที่แตกต่างกันออกไปและเป็นนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง พบว่า วิธีการนี้สามารถส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนได้ เนื่องจากนักเรียนได้ทำงานเป็นกลุ่มและเป็นคู่ นอกจากนี้นักเรียนมีโอกาสดำเนินการได้ แสดงความคิดเห็นในเนื้อหาได้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นพบว่า การสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ เป็นวิธีการสอนอ่านที่มีประสิทธิภาพอีกวิธีหนึ่ง ที่สามารถนำมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเพื่อความเข้าใจ นักเรียนสามารถแปลความ ตีความและประยุกต์ใช้เรื่องที่อ่านได้ ดังนั้น วิธีการสอนอ่านโดยใช้หลักการบูรณาการของเมอร์ดอกซ์จึงเป็นวิธีการสอนอ่านอีกวิธีหนึ่งที่ น่าสนใจ นำมาใช้ในการเรียนการสอนอ่านได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้แผนผังความคิดในการจัดการเรียนรู้ งานวิจัยในต่างประเทศ ซึ่งมีการนำไปใช้ในหลายวิชาและได้มีผู้ทำการวิจัยไว้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

Bao, G. (2002, Abstract) ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการนำเสนอข้อมูลด้วย เทคนิคแผนผังความคิด ถูกนำมาใช้เพื่อค้นหาหาข้อมูล โดยใช้ประโยชน์จากการเลือกเว็บ มากกว่าที่จะใช้การนำเสนอข้อมูลแบบธรรมดา โดยใช้ Internet Explorer ซึ่งหน้าที่ที่ นำไปใช้ในการนำเสนอข้อมูลรวมถึงผังต้นไม้ในรูปแบบขยายผังต้นไม้แบบย่อสรุป และการ ค้นหาหาเป้าหมาย การเปรียบเทียบการทดสอบได้รับการออกแบบ และนำไปใช้วัด พฤติกรรมของผู้ใช้เพื่อค้นหาข้อมูลในเว็บไซด์ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า การนำเสนอข้อมูล โดยใช้ผังความคิดนั้นเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์สำหรับการการเรียนรู้ข้อมูลและการเรียนรู้ ใหม่ ๆ

Ledger, A.F. (2003, Abstract) เป้าหมายของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เพื่อพิจารณา ว่าการใช้ผังความคิดแบบร่วมมือ ซึ่งทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ความมั่นใจในตนเองด้าน วิทยาศาสตร์ คำถามสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ 1) การใช้ผังความคิดแบบร่วมมือจะให้ ผลสัมฤทธิ์ต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหญิงหรือไม่ 2) การใช้ผังความคิดแบบ ร่วมมือจะส่งผลต่อความมั่นใจตนเองด้านวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหญิงหรือไม่ 3) ผัง ความคิดแบบร่วมมือจะส่งผลต่อเจตคติของนักเรียนหญิงที่เรียนวิทยาศาสตร์หรือไม่ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบกึ่งทดลองและใช้ Pretest / Posttest

กับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผู้ร่วมวิจัยได้แก่ นักเรียนชายและนักเรียนหญิงระดับเกรด 8 โดยเลือกมาจาก 3 โรงเรียนขนาดใหญ่ในจังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเลือกตอบ จำนวน 10 ชุด และแบบทดสอบแบบปลายเปิด 2 ชุด เพื่อประเมินความมั่นใจในตนเองด้านวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ ใช้เวลาในการศึกษา 12 สัปดาห์ จากการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่ากลุ่มนักเรียนหญิงที่ทำการทดลองมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนหญิงในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มนักเรียนชายที่เป็นกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่ากลุ่มนักเรียนชายในกลุ่มควบคุม การวิเคราะห์ข้อมูลความมั่นใจตนเองด้านวิทยาศาสตร์แสดงให้เห็นว่า ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เป็นนักเรียนหญิงมีความมั่นใจในตนเองน้อย อย่างไรก็ตามระดับคะแนนหลังเรียนของนักเรียนหญิงในกลุ่มควบคุมจากการวิเคราะห์เจตคติด้านวิทยาศาสตร์แสดงให้เห็นว่า ระดับคะแนนของนักเรียนหญิงในกลุ่มทดลองหลังเรียนไม่มีการเปลี่ยนแปลง

Wang, C.X. (2004, Abstract) ศึกษาวิจัยเพื่อที่จะสำรวจผลของความถี่ก่อนการสอน และสำรวจยุทธวิธีการใช้ผังความคิดในการจำแนกผลสัมฤทธิ์ตามแตกต่างของจุดมุ่งหมายทางการศึกษา ยุทธวิธีผังความคิด ได้แก่ การจับคู่ การจำแนกบุพบท และการให้นักเรียนรวบรวมผังความคิด สื่อการสอนได้แก่ เนื้อหาคำอธิบาย Word 2000 ที่เกี่ยวกับจิตใจมนุษย์ ผลสัมฤทธิ์ ประเมินผลโดยแบบทดสอบการจำแนก แบบทดสอบวัดการใช้ถ้อยคำและแบบทดสอบวัดความเข้าใจ และแบบทดสอบรวม กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนระดับต่ำกว่าปริญญาตรี 290 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 182 คน ได้แก่ กลุ่มที่ใช้การจับคู่โดยใช้ผังความคิด 50 คน กลุ่มที่ใช้ผังความคิดในการจำแนกบุพบทจำนวน 44 คน และกลุ่มที่ใช้ผังความคิดในการรวบรวมแนวคิดจำนวน 46 คน และจัดเป็นกลุ่มควบคุมจำนวน 42 คน ใช้สถิติ MANOVA ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยกำหนดค่าระดับนัยสำคัญไว้ที่ .05 จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า 1) ยุทธวิธีการใช้ผังความคิดทั้งสามแบบให้ผลในการจำแนกผลสัมฤทธิ์ไม่เท่าเทียมกันตามจุดมุ่งหมายการศึกษาที่แตกต่างกัน แต่พบความแตกต่างกันระหว่างการใช้ผังความคิดในการจับคู่ และพบความแตกต่างกันระหว่างการใช้ผังความคิดในการรวบรวมแนวคิดและกลุ่มควบคุมก็พบในการใช้ถ้อยคำและแบบทดสอบรวมไม่มีความแตกต่างกันระหว่างการใช้ผังความคิดในการจำแนกบุพบทและกลุ่มควบคุมที่ใช้แบบทดสอบอิงเกณฑ์ทุกชนิด 2) ยุทธวิธีการใช้ผังความคิดทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นตามจุดมุ่งหมายการศึกษาที่แตกต่างกัน 3) ความรู้สีก่อนการสอน

และการใช้ผังความคิดไม่มีปฏิสัมพันธ์กัน

Maryam Heidarifard (2014, Abstract) ศึกษาผลของการใช้ผังความคิดกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในการอ่านเพื่อความเข้าใจในการเรียนภาษาอังกฤษ โดยได้ทดลองกับนักเรียนชาวอิสราเอลจำนวน 80 คนที่เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพศหญิงที่มีอายุอยู่ระหว่าง 16-19 ปี ซึ่งแบ่งกลุ่มการทดลองออกเป็น 2 กลุ่มๆ ละ 40 คน โดยกลุ่ม A ได้รับการสอนอ่านโดยใช้ผังความคิด ส่วนกลุ่ม B ได้รับการสอนอ่านแบบดั้งเดิม ผลการวิจัยพบว่า การสอนอ่านโดยใช้ผังความคิดมีประสิทธิภาพในเชิงบวกกับการอ่านเพื่อความเข้าใจและทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศสรุปได้ว่าวิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์และการใช้แผนผังความคิด เป็นการจัดการเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่ง ที่ใช้เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ เนื่องจากวิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ (Murdoch, 1986, p. 10) เป็นวิธีสอนที่น่าสนใจ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและมุ่งเน้นการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการคิด การแก้ปัญหา และดำเนินกิจกรรมด้วยตนเองตามกระบวนการขั้นตอนที่ครูผู้สอนได้เตรียมไว้ นักเรียนจะเป็นผู้ที่มีบทบาทในการเรียนมากที่สุด ครูผู้สอนเป็นเพียงแต่ผู้ให้คำปรึกษาชี้แนะ จุดเด่นของการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละชั่วโมงจะอยู่ในรูปบูรณาการทักษะทั้ง 4 ทักษะ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนเข้าด้วยกัน แต่จะมีทักษะการอ่านเป็นจุดเน้นในการสอน ส่วนทักษะอื่นแม้ไม่เป็นจุดเน้นก็จะได้รับการพัฒนาไปพร้อมกัน ทำให้ลดปัญหาการเบื่อหน่ายของผู้เรียนและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนรู้ได้มากขึ้น นอกจากนี้แผนผังความคิดยังเป็นเทคนิคการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจที่สามารถใช้ได้ทั้งขั้นก่อน การอ่าน ระหว่างการอ่านและหลังการอ่าน ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นขั้นตอน ลำดับเรื่องและภาพความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลต่างๆ ซึ่งเป็นการจัดระบบข้อมูลและความคิด เป็นการฝึกวิเคราะห์ สังเคราะห์และพัฒนาความสามารถทางการคิดของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (Davis and McPherson, 1989, p. 232)